

MONOGRAFIA
POKONFERENCYJNA

SCIENCE,
RESEARCH, DEVELOPMENT #39

Warszawa

30.03.2021 - 31.03.2021

U.D.C. 72+7+7.072+61+082

B.B.C. 94

Z 40

Zbiór artykułów naukowych recenzowanych.

(1) Z 40 Zbiór artykułów naukowych z Konferencji Międzynarodowej Naukowo-Praktycznej (on-line) zorganizowanej dla pracowników naukowych uczelni, jednostek naukowo-badawczych oraz badawczych z państw obszaru byłego Związku Radzieckiego oraz byłej Jugosławii.

(30.03.2021) - Warszawa, 2021.

ISBN: 978-83-66401-82-2

Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour»

Adres wydawcy i redakcji: 00-728 Warszawa, ul. S. Kierbedzia, 4 lok.103

e-mail: info@conferenc.pl

Wszelkie prawa autorskie zastrzeżone. Powielanie i kopiowanie materiałów bez zgody autora jest zakazane. Wszelkie prawa do artykułów z konferencji należą do ich autorów.

W artykułach naukowych zachowano oryginalną pisownię.

Wszystkie artykuły naukowe są recenzowane przez dwóch członków Komitetu Naukowego.

Wszelkie prawa, w tym do rozpowszechniania i powielania materiałów opublikowanych w formie elektronicznej w monografii należą Sp. z o.o. «Diamond trading tour».

W przypadku cytowań obowiązkowe jest odniesienie się do monografii.

Publikacja elektroniczna.

«Diamond trading tour» ©

Warszawa 2021

ISBN: 978-83-66401-82-2

Redaktor naukowy:

W. Okulicz-Kozaryn, dr. hab, MBA, Institute of Law, Administration and Economics of Pedagogical University of Cracow, Poland; The International Scientific Association of Economists and Jurists «Consilium», Switzerland.

KOMITET NAUKOWY:

W. Okulicz-Kozaryn (Przewodniczący), dr. hab, MBA, Institute of Law, Administration and Economics of Pedagogical University of Cracow, Poland; The International Scientific Association of Economists and Jurists «Consilium», Switzerland;

C. Беленцов, д.п.н., профессор, Юго-Западный государственный университет, Россия;

Z. Čekerevac, Dr., full professor, «Union - Nikola Tesla» University Belgrade, Serbia;

Р. Латыпов, д.т.н., профессор, Московский государственный машиностроительный университет (МАМИ), Россия;

И. Лемешевский, д.э.н., профессор, Белорусский государственный университет, Беларусь;

Е. Чекунова, д.п.н., профессор, Южно-Российский институт-филиал Российской академии народного хозяйства и государственной службы, Россия.

N. Yuriychuk, Ph. D in Pedagogics, Assistant Professor, Assistant Professor at the Chair for Ukrainian Linguistics and Methods of Education SHEI «Pereiaslav-Khmelnytskyi State Pedagogical Hryhorii Skovoroda University», Ukraina

U. Buts, PhD in Economics, Belarusian Agricultural Academy.

KOMITET ORGANIZACYJNY:

A. Murza (Przewodniczący), MBA, Ukraina;

A. Горохов, к.т.н., доцент, Юго-Западный государственный университет, Россия;

A. Kasprzyk, Dr, PWSZ im. prof. S. Tarnowskiego w Tarnobrzegu, Polska;

A. Malovychko, dr, EU Business University, Berlin – London – Paris - Poznań, EU;

S. Seregina, independent trainer and consultant, Netherlands;

M. Stych, dr, Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Polska;

A. Tsimayeu, PhD, associate Professor, Belarusian State Agricultural Academy, Belarus.

I. Bulakh PhD of Architecture, Associate Professor Department of Design of the Architectural Environment, Kiev National University of Construction and Architecture

Recenzenci:

L. Nechaeva, PhD, Instytut PNPU im. K.D. Ushinskogo, Ukraina;

M. Ордынская, профессор, Южный федеральный университет, Россия.

**ОПРЕДЕЛЕНИЕ ВОЗМОЖНОСТИ ПРИМЕНЕНИЯ ВЛАЖНЫХ
ОПИЛОК ХВОЙНЫХ ПОРОД В СОСТАВЕ ОПИЛКОБЕТОНА**

Плотников Н.П., Плотникова Г.П., Белых С.А. 6

**ОПРЕДЕЛЕНИЕ ВОЗМОЖНОСТИ ПРИМЕНЕНИЯ ЗОЛОШЛАКОВОЙ
СМЕСИ В СОСТАВЕ ОПИЛКОБЕТОНА**

Плотников Н.П., Плотникова Г.П., Белых С.А. 8

**МАТЕМАТИЧЕСКОЕ МОДЕЛИРОВАНИЕ ТЕХНОЛОГИИ
ПРОИЗВОДСТВА СТРОИТЕЛЬНЫХ МАТЕРИАЛОВ**

Плотников Н.П., Плотникова Г.П., Белых С.А. 10

ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ В ПІДПРИЄМСТВІ

Гарізон Ю.І., Харченко Г.А. 12

**SOFTWARE SYSTEM FOR EARLY DIAGNOSIS OF STROKES
«STROKEML»**

Ivanenko V., Leshchynska I. 16

**ПОДОЛАННЯ НАСЛІДКІВ СОВЕТСЬКОГО ШЕВЧЕНКОЗНАВСТВА У
СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ГУМАНІТАРИСТИЦІ**

Грабовська І.М., Талько Т. 19

USING AUTHENTIC MATERIALS FOR ENGLISH CLASSES

Rasulov A. U., Azizova A. A. 21

**БУДІВЕЛЬНА ГАЛУЗЬ УКРАЇНИ: ОСОБЛИВОСТІ
ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА СИСТЕМИ ЦІНОУТВОРЕННЯ**

Нестеренко В.Ю., Остапенко Л.О. 23

ОСОБЛИВОСТІ ЦІНОУТВОРЕННЯ В БУДІВНИЦТВІ

Нестеренко В.Ю., Святенко Т.С. 25

**ORGANIZATIONAL ASPECTS OF THE COURSE „ENTREPRENEURSHIP”
IN WROCLAW UNIVERSITY**

Goncharuk D., Smith L., Spigseth F. 28

**РИЗИКИ ВИКОРИСТАННЯ ТРАНСПОРТНО-ТРАНЗИТНОГО
ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ В ЦАРИНІ ЗАГРОЗ НАЦІОНАЛЬНОЇ
ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ**

Колодійчук А.В. 30

INVESTIGATION OF MOBILE COMMUNICATION FRAUD: LANGUAGE AND PSYCHOLOGICAL ASPECTS

Danatarova V. M. 32

КОНСТИТУЦІЯ ТА ЗАГАЛЬНА ДЕКЛАРАЦІЯ ПРАВ ЛЮДИНИ: СПІЛЬНЕ ТА ВІДМІННЕ

Татусько Д., Ярема О. 36

ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ ТА ОНЛАЙН ІНСТРУМЕНТАРІЮ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ У ПЕРІОД 2019-2020 РОКІВ СЕРЕД СТУДЕНТІВ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Семенов Є.К. 39

STAROŻYTNE DOKUMENTY KARTOGRAFICZNE JAKO PRZEDMIOTY PRZESZŁOŚCI I DZIEŁA SZTUKI W DZIAŁALNOŚCI BIBLIOTEKI (DOŚWIADCZENIE PRACY NA SALI KARTOGRAFICZNEJ BIBLIOTEKI NARODOWEJ UKRAINY IMIENIA W. I. WIERNADSKIEGO)

Uvarov Y., Melnychuk V. 46

ДОСЛІДЖЕННЯ МОДЕЛЕЙ ТА МЕТОДІВ КОНТРОЛЮ ДОСТУПУ ДО ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ

Михайлов А.О., Каук В.І. 49

О ВОССТАНОВЛЕНИИ МОНООКСИДА МАРГАНЦА ВОДОРОДОМ

Пантейков С. П. 54

THE THEME OF PERSONALITY IN THE ARTISTIC SYSTEM OF THE BALLAD GENRE

Cholakova A.D., Babaievska L.V. 58

ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІОНТИЧНОГО ПІДХОДУ В ДОСЛІДЖЕННІ ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ

Храменок Л. О. 62

ОПРЕДЕЛЕНИЕ ВОЗМОЖНОСТИ ПРИМЕНЕНИЯ ВЛАЖНЫХ ОПИЛОК ХВОЙНЫХ ПОРОД В СОСТАВЕ ОПИЛКОБЕТОНА

Н.П. Плотников, Г.П. Плотникова, С.А. Белых

С целью обоснования удельной доли влажных опилок в составе опилкобетона, определения необходимого количества наблюдений и количества повторений опыта был реализован однофакторный эксперимент в условиях лаборатории кафедры воспроизводства и переработки лесных ресурсов ФГБОУ ВО «Братский государственный университет». [1-2]

В качестве переменного фактора принята доля влажных опилок хвойных пород в составе композиции, варьируемая от 17% до 37% с шагом 5 %. [3-5]

В качестве выходных параметров приняты средняя плотность, влажность, прочность при сжатии, сорбционное увлажнение. Изготовлено по восемь образцов различного состава, опыты продублированы. Результаты отдельной серии из $m = 10$ опытов по определению предела прочности на сжатие экспериментальных образцов представлены в табл.1.

Изучалась зависимость нормируемых ГОСТ 19222-84 значений физико-механических показателей опилкобетона мар-

ки М10 плотность, влажность, прочность, сорбционное увлажнение) от удельного веса (доли) влажных опилок хвойных пород в составе композиции.

В соответствии с полученными данными построен график зависимости средней плотности образцов от содержания древесных опилок хвойных пород в их составе (рис. 1).

Как видно из графика, с ростом в составе образцов доли древесных опилок происходит снижение плотности образцов, что положительно отражается на их теплоизоляционных свойствах. Вместе с тем, в соответствии с нормативными требованиями к теплоизоляционным материалам можно отнести образцы с содержанием древесных опилок не более 37 %.

Анализируя представленные результаты экспериментальных исследований, можно рекомендовать использование влажных древесных опилок хвойных пород для изготовления теплоизоляционного опилкобетона с удельным весом в составе композиции не более 32 %. Изготовление строитель-

Таблица 1
Результаты отдельной серии испытаний образцов

Номер опыта	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Прочность ($\sigma_{сж}$), МПа	2,1	2,3	1,9	2,2	2,4	2,1	2,0	2,1	1,9	2,3

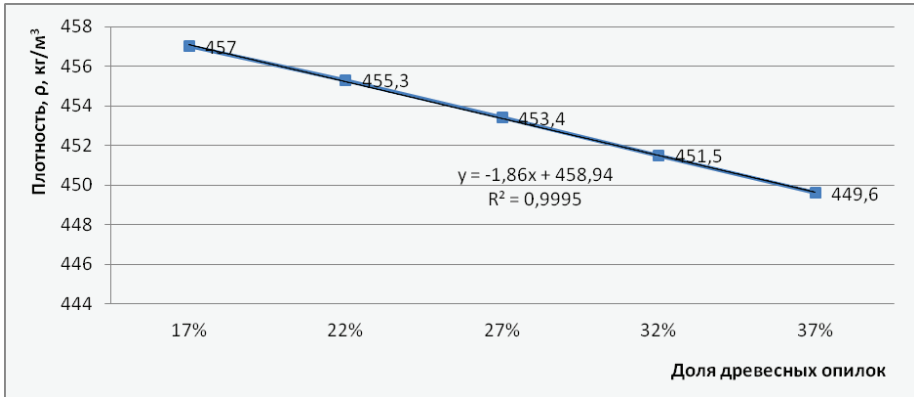

Рисунок 1 – График зависимости средней плотности образцов от содержания древесных опилок в их составе

ных блоков из опилкобетона предложенного состава позволит изготавливать теплоизоляционный строительный материал, полностью соответствующий требованиям установленных ГОСТ 19222 физико-механических параметров к опилкобетону марки М10, обеспечив при этом снижение расхода дорогостоящего минерального вяжущего при производстве данного строительного материала.

Выводы по результатам проведенного исследования:

- установлена возможность использования влажных опилок хвойных пород древесины для производства строительных теплоизоляционных материалов;

- изготовлены образцы строительных материалов, проведены необходимые лабораторные испытания;

- определен интервал варьирования содержания древесных опилок в составе композиции для опилкобетона от 17 до 32 %.

Литература:

1. N.P. Plotnikov, G.P. Plotnikova, S.H. Simonyan. Modeling of technological process of wood composite material production of woodworking and wood chemical complex wastes, International Journal of Applied Engineering Research 10 (6), 15131-15139 (2015).
2. N.P. Plotnikov, G.P. Plotnikova. Application of lignin in production wood-polymer composites, E3S Web of Conferences. Topical Problems of Green Architecture, Civil and Environmental Engineering, TPACEE 2019. P. 14011 (2020).
3. N.P. Plotnikov, G.P. Plotnikova. Structure of naphthol modified urea-formaldehyde resins by using the method of nuclear magnetic resonance, Research Journal of Pharmaceutical, Biological and Chemical Sciences. 5(6), 1466-1472 (2014).
4. G.P. Plotnikova, N.P. Plotnikov. Optimization of the production process of chipboard on a modified binder with the use of substandard raw materials, Bulletin of KrasSAU 9, 249-256 (2013).
5. Пижурин АА., Розенблит М.С. Исследования процессов деревообработки. - М.: Лесная пром-сть, 1984. – 232 с.

ОПРЕДЕЛЕНИЕ ВОЗМОЖНОСТИ ПРИМЕНЕНИЯ ЗОЛОШЛАКОВОЙ СМЕСИ В СОСТАВЕ ОПИЛКОБЕТОНА

Н.П. Плотников, Г.П. Плотникова, С.А. Белых

Золошлаковая смесь образуется в результате совместного гидроудаления золы уноса и шлака при сжигании угля на тепловых станциях Иркутской области. По своей структуре это неоднородный порошок алюмосиликатного состава, включающий зольную составляющую – частицы менее 0,315 мм и шлаковую – зерна от 0,315 до 3-5 мм и выше.

В экспериментальных исследованиях использована отвальная золошлаковая смесь Иркутской ТЭЦ-6 г. Братска, полученная от сжигания бурого угля КАТЭКа Ирша-Бородинского угольного разреза. [1-3]

В ходе лабораторных исследований реализован однофакторный эксперимент. В качестве переменного фактора принято количество указанной золошлаковой смеси от 10% до 25% от объема извести-пушенки в опилкобетоне предложенного состава (с 32 % содержанием древесных опилок) с интервалом варьирования 5%. В качестве выходных параметров приняты средняя плотность, влажность, прочность при сжатии, сорбционное увлажнение. [4-5]

Изучалась зависимость нормируемых ГОСТ 19222-84 значений физико-механических показателей опилкошлакобетона марки М10 (плотность, влажность, прочность, сорбционное увлажнение) от доли золошлаковой смеси в

составе композиции. Определены физико-механические свойства полученных образцов.

В соответствии с полученными данными построен график зависимости средней плотности экспериментальных образцов от содержания золошлаковой смеси в их составе (рис. 1).

Как видно из графика, с ростом в составе образцов доли золошлаковой смеси происходит повышение плотности образцов, что приводит к снижению их теплоизоляционных свойств. Теплоизоляционными можно считать образцы с содержанием золы не более 15 %.

Анализируя представленные результаты экспериментальных исследований, можно рекомендовать к применению в составе композиций для изготовления теплоизоляционного опилкошлакобетона золошлаковой смеси не более 15 % от объема извести-пушонки. Изготовление строительных блоков из опилкошлакобетона предложенного состава позволит изготавливать теплоизоляционный строительный материал, полностью соответствующий требованиям установленных ГОСТ 19222-84 физико-механических параметров к опилкобетону марки М10, обеспечив при этом снижение расхода дорогостоящего минерального вяжущего при производ-

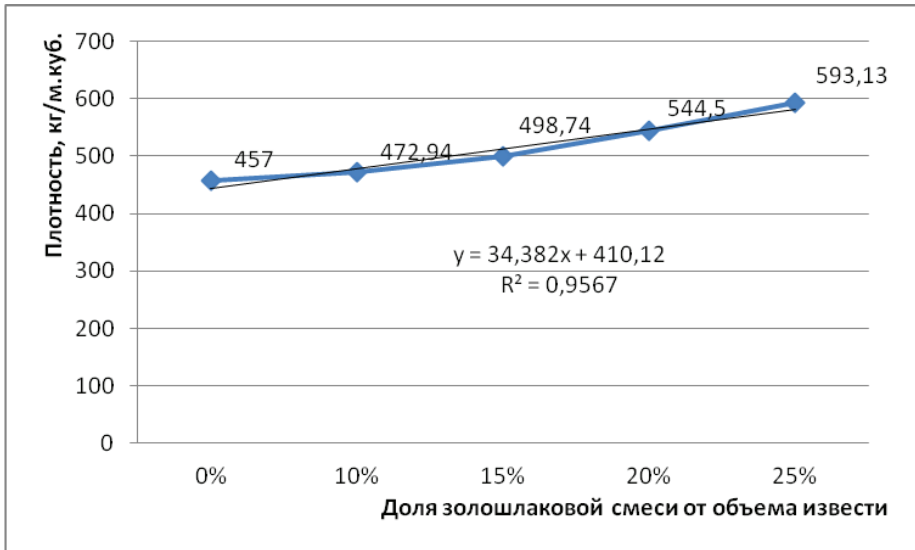

Рисунок 1 – График зависимости средней плотности образцов от содержания золошлаковой смеси в их составе

стве данного строительного материала.

Выводы по результатам проведенного исследования:

- установлена возможность использования влажных опилок хвойных пород древесины и золошлаковой смеси для производства теплоизоляционных строительных материалов;

- изготовлены образцы строительных материалов, проведены необходимые лабораторные испытания;

- определена предельная массовая доля золошлаковой смеси в составе композиции – 15 % от объема известково-пушонки.

Литература:

1. N.P. Plotnikov, G.P. Plotnikova, S.H. Simonyan. Modeling of technological process of wood composite material production of woodworking and wood chemical complex wastes, International Journal of Applied Engineering Research 10 (6), 15131-15139 (2015).
2. N.P. Plotnikov, G.P. Plotnikova. Application of lignin in production wood-polymer composites, E3S Web of Conferences. Topical Problems of Green Architecture, Civil and Environmental Engineering, TPACEE 2019. P. 14011 (2020).
3. N.P. Plotnikov, G.P. Plotnikova. Structure of naphthol modified urea-formaldehyde resins by using the method of nuclear magnetic resonance, Research Journal of Pharmaceutical, Biological and Chemical Sciences. 5(6), 1466-1472 (2014).
4. G.P. Plotnikova, N.P. Plotnikov. Optimization of the production process of chipboard on a modified binder with the use of substandard raw materials, Bulletin of KrasSAU 9, 249-256 (2013).
5. Пижурин АА., Розенблит М.С. Исследования процессов деревообработки.- М.: Лесная пром-сть, 1984. – 232 с.

МАТЕМАТИЧЕСКОЕ МОДЕЛИРОВАНИЕ ТЕХНОЛОГИИ ПРОИЗВОДСТВА СТРОИТЕЛЬНЫХ МАТЕРИАЛОВ

Н.П. Плотников, Г.П. Плотникова, С.А. Белых

Целью проводимых экспериментальных исследований является изучение влияния различных воздействий на объект исследования. Эти воздействия называются факторами. В качестве выходных величин были приняты качественные показатели готовой продукции (теплоизоляционного опилкобетона марки М10):

Y_1 – средняя плотность, ρ_{cp} , кг/м³;

Y_2 – влажность, W , %;

Y_3 – прочность при сжатии, $\sigma_{сж}$, МПа;

Y_4 – сорбционное увлажнение, A_c , %.

Варьируемые факторы эксперимента:

X_1 – доля влажных опилок хвойных пород в составе композиции, $d_{оп}$, %;

X_2 – доля золошлаковой смеси от объема извести-пушонки в составе композиции, $d_{зш}$, %.

Для построения математической модели процесса с количественными факторами, проверки ее адекватности и для оценки влияния на процесс каждого варьируемого фактора, использован регрессионный анализ.

После оценки значимости коэффициентов регрессии и перевода факторов к натуральным значениям уравнения функций отклика примут следующий вид:

– плотность, кг/м³:

$$\rho = 464,7841 - 0,402 \cdot d_{оп} + 4,9859 \cdot d_{зш} - 0,0007 \cdot d_{оп}^2 + 0,0139 \cdot d_{зш}^2 - 0,0178 \cdot d_{оп} \cdot d_{зш}$$

– влажность, %:

$$W = 24,634 - 0,002 \cdot d_{оп} - 0,284 \cdot d_{зш}$$

– прочность на сжатие, МПа:

$$\sigma_{сж} = 3,2122 - 0,0363 \cdot d_{оп} - 0,0003 \cdot d_{зш}^2 + 0,0004 \cdot d_{оп} \cdot d_{зш}$$

– сорбционное увлажнение, %:

$$A_c = 5,998 + 0,0173 \cdot d_{оп} - 0,2041 \cdot d_{зш}$$

По полученным уравнениям регрессии были построены графические зависимости. График зависимости плотности опилкошлакобетона от доли опилок и золошлаковой смеси в составе композиции представлен на рис. 1.

Выводы:

1. Согласно ГОСТ 19222-84 плотность теплоизоляционного опилкобетона марки М10 должна находиться в пределах от 450 до 500 кг/м³, исходя из полученных данных, можно судить о соответствии качества испытанных образцов требованиям ГОСТ.

2. Минимальное значение сорбционного увлажнения опилкошлакобетона предложенного состава, равное 1,4 %, наблюдается в случае, когда доля влажных опилок хвойных пород в составе композиции находится на уровне 17 %, а доля золошлаковой смеси составляет 25 %. Максимальное значение сорбционного увлажнения опилкошлакобетона, равное 6,9 %, достигается, когда доля влажных опилок хвойных пород в составе композиции

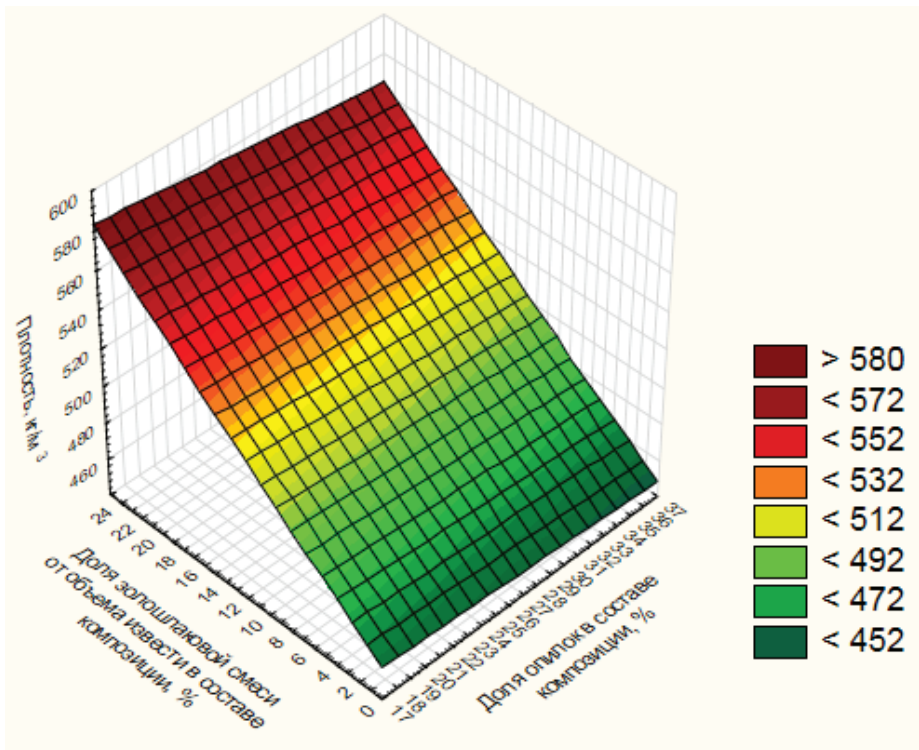

Рисунок 1 – График зависимости плотности опилкошлакобетона от доли опилок и золошлаковой смеси в составе композиции

составляет 37 %, а золошлаковая смесь отсутствует.

Литература:

1. N.P. Plotnikov, G.P. Plotnikova, S.H. Simonyan. Modeling of technological process of wood composite material production of woodworking and wood chemical complex wastes, *International Journal of Applied Engineering Research* 10 (6), 15131-15139 (2015).
2. N.P. Plotnikov, G.P. Plotnikova. Application of lignin in production wood-polymer composites, *E3S Web of Conferences. Topical Problems of Green Architecture, Civil and Environmental Engineering*, TPACEE 2019. P. 14011 (2020).
3. N.P. Plotnikov, G.P. Plotnikova. Structure of naphthol modified urea-formaldehyde resins by using the method of nuclear magnetic resonance, *Research Journal of Pharmaceutical, Biological and Chemical Sciences*. 5(6), 1466-1472 (2014).
4. G.P. Plotnikova, N.P. Plotnikov. Optimization of the production process of chipboard on a modified binder with the use of substandard raw materials, *Bulletin of KrasSAU* 9, 249-256 (2013).
5. Пижурин АА., Розенблит М.С. Исследования процессов деревообработки.- М.: Лесная промышленность, 1984. – 232 с.

ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ В ПІДПРИЄМСТВІ

Гаризон Ю.І.

студентка,

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Харченко Г.А.

кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту ім. проф. Й.С.

Завадського

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Ключові слова: організаційна культура, організація, цінності, мотивація, персонал.

Keywords: organizational culture, organization, values, motivation, staff.

У сучасних умовах господарювання ефективність організацій значною мірою визначається рівнем розвитку їх організаційної культури. Разом з цим організаційна культура є ефективним інструментом стратегічного розвитку бізнесу та формує імідж організації. Її формування націлено на підвищення конкурентоспроможності та пов'язане з інноваціями, які необхідні для досягнення бізнес – цілей організації.

В загальному, культура (від латинського – обробіток, виховання, освіта, розвиток) – це сукупність штучних порядків і об'єктів, створених людьми в додаток до природних, завчених форм людської поведінки і діяльності, набутих знань, образів самопізнання та символічних позначень навколишнього світу. Існує багато підходів до визначення поняття «організаційна культура». Так, в наукових джерелах можна зустріти підходи, згідно з якими організаційна культура складається з комплексу переконань, стандартів та цінностей, які розділяють усі члени

компанії. Це невидима свідомість організації, яка формується залежно від поведінки людей та водночас контролює їх поведінку. Відповідно до структурної точки зору організаційна культура – це елемент структури організації. Ціннісна точка зору акцентує увагу на ціннісних аспектах. Е. Шейн дав визначення організаційної культури, яка синтезує обидві точки зору. Організаційна культура – це «набір прийомів і правил вирішення проблеми зовнішньої адаптації та внутрішньої інтеграції працівників, правил, що виправдали себе в минулому і підтвердили свою актуальність в сьогодні» [4].

Відмітимо, що основними складовими організаційної культури є: цінності, ідеї та погляди, які поділяють між собою усі члени організації. Також вона включає стиль спілкування та поведінки з колегами, постачальниками та клієнтами, зацікавленість працівників, їх активність та рівень мотивації тощо [1; 2].

Рис. 1 Базові елементами організаційної культури

Джерело: [2; 4]

Організаційна культура – це сукупність різних уявлень, цінностей, встановлених норм поведінки, які приймаються та розділяються переважно більшістю членів певного формування, що сформувалися під впливом зовнішніх соціальних умов та різних внутрішніх організаційних чинників. Також варто погодитися з твердженням, що культура організації являє собою унікальний набір переконань, цінностей та поведінкових моделей, які встановлюють спосіб групування працівників організації з метою досягнення своєї мети [3].

Відзначимо, що на практиці виділяють позитивну та негативну організаційні культури, що визначаються характером впливу на кінцеві результати діяльності організації. Позитивна організаційна культура повинна сприяти підвищенню ефективності діяльності працівників, вдосконаленню виробничих процесів, постійному розвитку організації і її персоналу, створенню хороших умов і дружньої атмосфери в колективі, підвищенню статусу організації в певній сфері діяльності. Негативна корпоративна культура зава-

жає нормальному функціонуванню та розвитку організації і реалізації її завдань та місії. До відмінних рис негативної корпоративної культури можна віднести низьку зацікавленість співробітників в результатах своєї праці, високий рівень плинності кадрів, зниження ступеня особистої відповідальності, формальне виконання своїх службових обов'язків, роз'єднаність інтересів між підрозділами організації, нестабільність відносин із зовнішнім середовищем тощо [6].

Е. Шейн вважає, що форми організаційної культури відповідають на два основні виклики, з якими стикається організація: агресивність зовнішнього середовища та внутрішня дезінтеграція. Відповідно, щоб організація функціонувала як єдине ціле, організаційна культура повинна забезпечити вирішення двох важливих завдань: адаптація та виживання в певному соціально-економічному середовищі; забезпечення внутрішньої єдності та інтеграції [4].

Відмітимо, що до основних елементів організаційної культури належать (рис. 1):

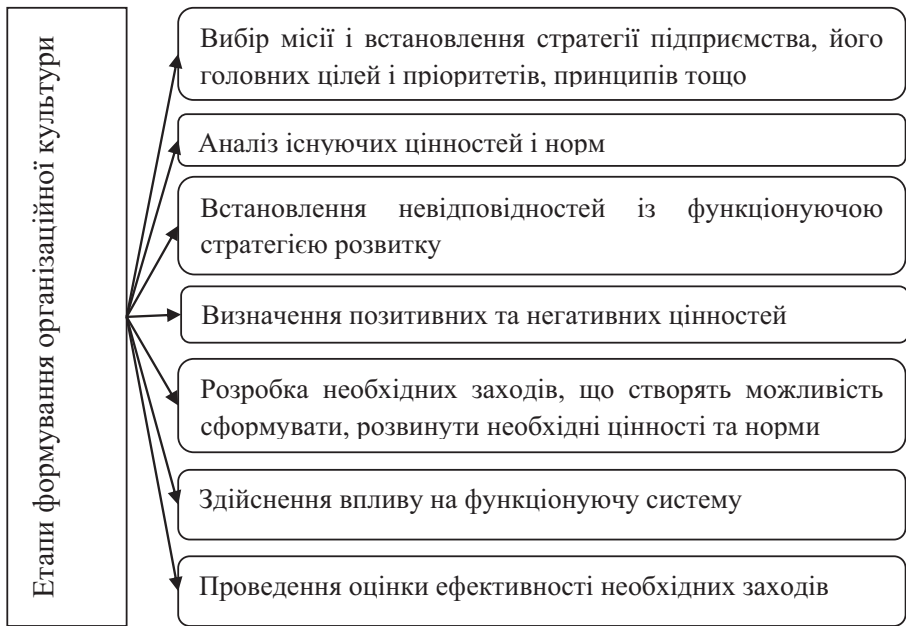

Рис. 2 Етапи формування організаційної культури
Джерело: побудовано на основі джерел [3; 4; 5].

Матеріальні компоненти культури – це предметне середовище, що оточує людину. Речі і предмети, їх виробництво і вдосконалення несуть на собі сліди змін самої людини, відносин між людьми. Коли певна річ втрачає смислове значення, вона стає артефактом (штучним фактом), який виконує певну функцію і має деяку цінність для групи або суспільства.

Нематеріальні компоненти культури – це норми, закони, цінності, церемонії, ритуали, символи, знання, переконання, звичаї, традиції, мову.

Варто зауважити, що організаційну культуру не можна запозичувати. Можна перейняти тільки деякі механізми зв'язків і структури, які будуть відображені в організаційних проєк-

тах. Перенесення системи корпоративного поведінки однієї організації в іншу, в основному, не приводить до успішного результату. Кожна організація має свої унікальні риси: склад працівників, професійно-кваліфікаційна кадрова структура, галузева приналежність, географічне розташування тощо. Важливим фактором є історія створення та розвитку організації, формування колективу співробітників та традиції, що сформувалися [5]. Тому має бути створена відповідна концепція формування організаційної культури. Важливою передумовою такого розвитку є науково обґрунтована розробка основних принципів, що визначають його базовий рівень.

Формування організаційної культури підприємства, як правило, має на меті прогнозування, планування і стимулювання бажаної поведінки персоналу. Зазначимо, що можна запропонувати наступні етапи формування організаційної культури (рис 2).

Важливість організаційної культури для успішного функціонування підприємства є загально визнаною в усьому світі. Останнім часом і в Україні вона стає дуже важливим інструментом сучасного бізнесу, основою успіху на ринку.

Отже, культура організації визначає клімат, стиль взаємовідносин, цінності підприємства. Будь-яка організація з початку свого життєвого циклу формує свою культуру, яка визначає її місце, внутрішні і зовнішні відношення і є зразком, стереотипом при формуванні стратегії, розподілі влади, прийнятті рішень, в поведінці персоналу. Сутність організаційної культури організації виражається в традиці-

ях, прийнятих ритуалах і церемоніях, в зразках неформального поведінки і спілкування.

Список використаних джерел

1. Тарасова О.В, Марінова С.С. Корпоративна культура як інструмент ефективного менеджменту підприємства. Економіка харчової промисловості. 2013. № 3. С. 28-32.
2. Захарчин Г. М. та ін. Корпоративна культура: навч. посібник. Львів: Новий світ. 2011. 344 с.
3. Мугалова Ж.А. Корпоративная культура современной организации в условиях меняющегося общества. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/korporativnaya-kultura-sovremennoy-organizatsii-v-usloviyah-menyayushchegosya-obshchestva>.
4. Шейн Э. Организационная культура и лидерство; пер. с англ. под ред. Т.Ю. Ковалевой. 3-е изд. СПб: Питер, 2007. 336 с.
5. Юрченко В.В., Мельник Ю.В., Богданова Н.В. Корпоративна культура організації: навчально-методичний посібник. Київ. 2014.
6. Гоголю О.П., Харченко Г.А. Менеджмент діяльності підприємств на ринку товарів і послуг: навчальний посібник. К.: ЦП «Компринт». 2018. 410 с.

SOFTWARE SYSTEM FOR EARLY DIAGNOSIS OF STROKES «STROKEML»

Ivanenko Viktoriia

student of the Kharkiv National University of Radio Electronics

Iryna Leshchynska

Candidate of Technical Sciences,

Associate Professor of the Department of Software Engineering

Abstract: *The aim of the work is to develop a software system that allows the user to be tested, analyzes its results and provides the user with information about his susceptibility to stroke disease. The software system also aims to preserve the results of tests and provide recommendations for nutrition and healthy living.*

Key words: STROKE, COAGULOGRAPH, SERVER, ANDROID, DJANGO, PYTHON, REACT.

Stroke is a disease that can strike for a few minutes to take, so it's important to prevent it, not rely on luck in treatment. Therefore, the goal of the project is to save as many people as possible by preventing this terrible disease in advance, and to provide recommendations for maintaining health (80% of strokes can be prevented with timely diagnosis). As a result of the analysis of the subject area the following tasks were formulated: to consider already created applications and to define their main advantages and disadvantages; develop a software system for people prone to stroke that will enable patients and their loved ones to monitor the course of the disease and monitor the condition and tests, which are among the factors that can help in early diagnosis; to investigate the practical feasibility of the created system in the daily life of users.

The purpose of the work is the implementation of a software system that allows the user to be tested, processes its results and gives the probability of stroke.

The server must perform the following tasks: adding a new user, checking user data for authorization, saving user data, processing test responses, issuing probabilities, saving test results, the ability to create family accounts. The website should provide the ability to perform the following tasks: registration in the software system, authorization, user review of general information about strokes, testing, the ability to store test data. The mobile application should provide the following tasks: the ability to view general information about strokes, the ability to review the rules of first aid and rapid diagnosis of stroke, the ability to take tests, display data from the IoT emulator, send recommendations to users (Telegram Bot). The software system being developed is divided into four parts: a server, a website, a mobile application and an IoT emulator. The site consists of a user interface that is displayed in the browser using the React library, which interacts with the back end written in Django. The

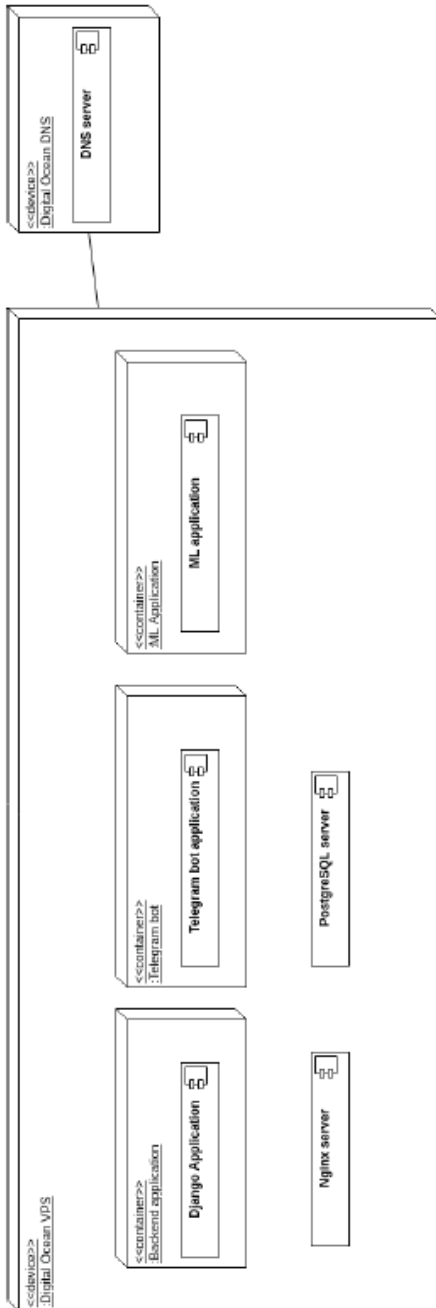

Figure 1 – Deployment diagram

mobile application consists of a user interface that communicates with the server using HTTPS requests. The mobile application interacts with the server using Kotlin Android. The IoT emulator communicates with the server by exchanging HTTPS requests. The scheme of the architecture can be seen in Figure 1.

Python was chosen as the back-end development language. As a framework, the best choice is Django. Django is a free framework for web applications in the Python programming language that uses the MVC design template. Python has the ability to interact with I / O devices through its API, connect other external libraries written in different languages. The most popular database management system for Django is PostgreSQL. PyCharm was chosen as the IDE. The mobile application was developed using the Kotlin language, Android API and Android Studio IDE. The server has a set of endpoints that provide information about the available back-end functionality, describe the required query parameters, their types and a list of valid values (where necessary), and have the same description for possible back-end responses. One entity has several endpoints with different HTTP methods and slightly different parameters for requests and responses, which determines their grouping.

As a result, a software system for early diagnosis of strokes was developed. It consists of four parts: a server, a website, a mobile application and an IoT device emulator. A software system has been developed allows testing to be performed and, based on its results and analyzes, makes assumptions

about the probability of a stroke in a user. The developed software system is only a prototype and cannot be used in real conditions in the current state. The first thing to do is to call an ambulance. It would also be a good idea to add a neural network that would make the analysis of test results and general user information more accurate.

References:

1. Global, regional, and national incidence, prevalence, and years lived with disability for 301 acute and chronic diseases and injuries in 188 countries, 1990–2013: a systematic analysis for the Global Burden of Disease Study 2013 // *The Lancet*. – London, England: Elsevier, 2015-08-22.
2. Donnan G. A., Fisher M., Macleod M., Davis S. M. Stroke // *The Lancet*. – Elsevier, 2008. – May (vol. 371, no. 9624).
3. Towfighi A., Saver J. L. Stroke declines from third to fourth leading cause of death in the United States: historical perspective and challenges ahead

ПОДОЛАННЯ НАСЛІДКІВ СОВЕТСЬКОГО ШЕВЧЕНКОЗНАВСТВА У СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ГУМАНІТАРИСТИЦІ

Грабовська І.М.

кандидат філософських наук, старший науковий співробітник Центру українознавства філософського ф-ту Київського національного університету ім. Тараса Шевченка, м. Київ, Україна;

Тетяна Талько

кандидат філософських наук, доцент Дніпровського університету ім. Олеся Гончара, м. Дніпро, Україна

Ключові слова: доба УРСР, шевченкознавство, філософія в Україні, постколоніальна Україна, альтернативні концепції, постсоветська епоха.

Постсоветська епоха, яка розпочалась у 1991 р. із розпадом СРСР та утворенням незалежних держав на його території, зокрема, й України, породила проблему становлення принципово нового гуманітарного дискурсу в українській науці [3].

Однією з головних тем, на яку була спрямована критика в українській гуманітаристиці постсоветської доби, було і є сьогодні шевченкознавство. До виправлення помилок і недоліків у советському шевченкознавчому дискурсі в усамостійненій Україні долучились науковці, насамперед літературознавці, історики, філософи. Чималий розголос ця проблема мала також на сторінках науково-популярних видань та ЗМІ. На теперішній час вже можна скласти цілу бібліотеку з наукових досліджень, присвячених вказаній проблемі. З повним правом можна стверджувати, що всі тридцять років постколоніального розвитку України в гуманітарному дискурсі України та діаспори йшла активна

боротьба зі стереотипами советського шевченкознавства.

Серед авторів, роботи яких докорінно змінили підходи та принципи аналізу творчості українського генія Тараса Шевченка, варто назвати І. Дзюбу, Г. Грабовича, В. Скуратівського, О. Забужко. Є. Сверстюка, Ю. Барабаша та багатьох інших дослідників творчості поета.

У шевченкознавстві доби УРСР, як відомо, Тарас Шевченко розглядався як геніальний поет-селянин, революціонер-демократ, борець за дружбу народів, патріот, атеїст і матеріаліст, інтернаціоналіст. Категорично заборонявся погляд на постать Шевченка як українського націоналіста, національного "будителя". Усі хоча б найменші натяки на націоналізм у його творчості кваліфікувались як «український буржуазний націоналізм» і строго карались.

Ще одним «каменем спотикання тогочасного ... шевченкознавства була проблема Бога у світогляді поета» [1,

с.148], - справедливо зазначав В. Білодід у дослідженні «Сталін і академічна філософія в Україні». І далі дослідник висловлює цікаву думку з цього приводу: «Те, що Т. Шевченко не був “воїнничим атеїстом”, знає кожен неупереджений читач його творів (зокрема “Щоденника”). Це засвідчує і сам факт майже столітньої суперечки з цього приводу. Хто б став оспорювати незаперечне? Т. Шевченко відчував і знав з голосу свого серця такого Христа, якого церква не знала. Вона, зокрема, сповідувала Христа-Жертву, Христа-плачущого, а Т. Шевченко – Христа-Воїна, Христа Любові, але й святої борні за Волю (людини і народу). Світоглядно-філософська думка Т. Шевченка – це, зрештою, саме Христово наснажена і Христово спрямована думка» [1, с.149].

Одним зі складників шевченкознавства як спеціальної галузі гуманітаристики було і є філософське шевченкознавство. Актуальність дослідження розвитку філософського шевченкознавства доби УРСР визначається тим, що і до цього часу в українській філософії не остаточно подолані ті парадигми, які були вироблені щодо творчої спадщини генія українського народу, великого поета Тараса Шевченка. Значний внесок у наукове шевченкознавство вніс Дмитро Донцов низкою своїх робіт [2]. Особливо ж моногра-

фічним дослідженням «Незримі скрижалі Кобзаря (Містика лицарства Запорозького)» [4], яке вперше було видано в Канаді в місті Торонто. В подальшому ідеї цієї роботи були розвинені О. Забужко у дослідженні «Шевченків міф України. Спроба філософського аналізу» [5].

Таким чином, усі роки новітньої української незалежності йде активна робота науковців по переосмисленню спадщини Т. Шевченка та подоланню хиб советського шевченкознавства.

Література:

1. Білодід В. Сталін і академічна філософія в Україні. К.: Стилос. 2011. 208 с.
2. Див.: Грабовська І. Шевченкознавство Дмитра Донцова – вагомий внесок у теорію українського націєтворення. Українознавчий вісник. Випуск 12, 2013. С.19-23.
3. Див., напр.: Грабовська І. Деякі методологічні проблеми філософії в сучасному українському гуманітарному дискурсі. Monografia pokonferencyjna «SCIENCE, RESEARCH, DEVELOPMENT» #34 PHILOLOGY, SOCIOLOGY AND CULTUROLOGY». Paris 30.10.2020 - 31.10.2020. S. 5-8.
4. URL: http://конференция.com.ua/files/106_05_xi_2020_s.pdf
5. Донцов Д. Незримі скрижалі Кобзаря (Містика лицарства Запорозького). Торонто: Гомін України, 1961. 230 с.
6. Забужко О. Шевченків міф України. Спроба філософського аналізу. Комора, К: 2017. 304 с.

USING AUTHENTIC MATERIALS FOR ENGLISH CLASSES

Rasulov Aziz Usmonovich

Shahrisabz military academic lyceum of “Temurbeklar maktabi” The English language teacher

Azizova Asila Azizovna

The student of Karshi State University

Annotation: *This article details the main advantages of using authentic materials in English classes as well as what genuine resources the teacher may use in his or her English classes to imitate real English environment.*

Key words: Authentic materials, listening, visual, printed, English-speaking atmosphere, real, filler sounds, ESL materials

There are loads of sources available for English language instructors today: from textbooks to online educating tools, they can all aid and enrich English lessons. Many teachers additionally introduce real English materials into their classes to expose learners to the language as it is spoken in real world.

Authentic material is any material written in English that was not made for intentional use in the English language classroom. Using this content to teach the English language can make the learning procedure extra engaging, imaginative and motivating for students. It can be additionally be useful elicit real responses from learners.

Using authentic materials is that it is everywhere, from newspapers to magazines, songs, TV programs and films, radio and podcasts, leaflets, menus and anything written consists of authentic material. On the whole, authentic materials can include:

Listening: TV shows, radio, commercials, news, broadcasts, documentaries, movies, phone messages, etc.

Visual: photographs, art works, signs with symbols, postcards with picture books, etc.

Printed: restaurant menus, newspaper articles, bulletin board advertisements, company websites, coupons, sales catalogues, travel brochures, maps, telephone books, signs, blogs, movie posters, food labels, etc.

The extremely good content to pick out depends on the learners, their level of English and the course content material the teacher wants to concentrate on. The materials should reflect a scenario that learners might also face in an English-speaking atmosphere which will assist them transition into a world where English is the norm. In this world, humans use abbreviations, gestures and filler sounds like “ummm” when they are speaking English and learners will encounter these in authentic material.

It is vital now not to overwhelm learners with the first piece of authentic material. So to begin with, choose articles, songs or sections of TV programs or movies which are not too tough to understand or take too lengthy to get through.

Unlike the ESL materials, worksheets, study guides and different lesson plans you download from the web, authentic materials are resources created for native speakers of the target language. There are no reading comprehension tests and vocabulary sections at the end of an article to find out students' understanding.

Give your students authentic materials to improve their confidence and experience "real" language with the support of feedback. The main advantages of the usage of real English are clear. By using actual materials, students will come upon phrases and constructions that they would probably never see in formal ESL materials. If listening to a genuine audio source, students will also have to filter out the background noises, and at times really focus to understand friends talking over

one another. It can prove more challenging than clear ESL recordings, but it is a taste of what is really out there.

To conclude these resources will not only increase students' motivation but also better meet the learners' needs. The aim is to recognize and use English in real life, so using authentic materials will educate the pupil what he or she needs to know to get there. The teacher should try to choose topics that are relevant and of interest to his or her students.

References

1. Adams, T. (1995) What makes materials authentic? ERIC Document Reproduction Service No. ED 391389
2. Bacon, S. M. (1989). Listening for the real in the foreign-language classroom? *Foreign Language Annals*, 22(2)
3. Gilmore, A. (2004) A comparison of textbook and authentic interaction. *ELT Journal*, 58(4), 363-374

БУДІВЕЛЬНА ГАЛУЗЬ УКРАЇНИ: ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА СИСТЕМИ ЦІНОУТВОРЕННЯ

Нестеренко В.Ю.

доцент, кандидат економічних наук

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Остапенко Л.О.

студент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

В статті розглянуті особливості функціонування будівельних підприємств в Україні, проаналізовано рівень державного втручання в їх діяльність та визначено переваги та недоліки існуючих підходів до ціноутворення.

Ключові слова: будівництво, підприємство, ціноутворення, переваги, недоліки.

Ключевые слова: строительство, предприятие, ценообразование, преимущества, недостатки.

Keywords: construction, enterprise, pricing, advantages, disadvantages.

Будівництво є достатньо специфічною галуззю економіки України та будь-якої іншої держави. Ця специфічність знаходить проявлення в багатьох аспектах:

- значна тривалість виробничого циклу – це пояснюється тим, що технологічний цикл будівництва будь-якого об'єкту містить в собі велику кількість робіт, тривалість яких технологічно є значною і не підлягає скороченню без втрати якості, обсяги цих робіт, зазвичай, також є значними;

- велика матеріалоємність продукції – аспект проявляється в тому, що в структурі собівартості практично кожного виду будівельної продукції питома вага витрат на матеріали складає 70% та більше;

- значні обсяги капіталовкладень не лише в основні, але й в оборотні фонди – для початку виробництва продукції в будівельній галузі необ-

хідні значно більші, ніж в більшості інших, обсяги капіталовкладень, що обумовлюється великою кількістю необхідної будівельної техніки та її високою вартістю, а також підприємству необхідно сформулювати такий фонд оборотних коштів, що дозволить купувати та транспортувати до місця будівництва значні за вартістю та кількістю обсяги будівельних матеріалів.

Графічно інформація про особливості функціонування будівельного підприємства наведена на рис. 1.

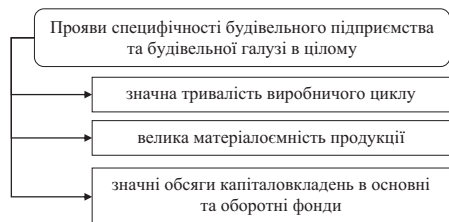

Рисунок 1 – Специфіка підприємств будівельної галузі

Однак в складі підприємств будівельної галузі можна також окремим блоком виділити підприємства, що займаються дорожнім будівництвом, що накладає на них додаткові аспекти специфічності.

Дорожньо-будівельні підприємства спеціалізуються, насамперед, на будівництві доріг, їх обслуговуванні, поточному та капітальному ремонті, однак більшість з них виконує ще й додаткові види робіт, а саме виготовляє будівельні напівфабрикати для інших споживачів, такі як асфальто- та цементобетон тощо, а також надає в оренду дорожньо-будівельну техніку.

Слід також відзначити, що значна частина потужних дорожньо-будівельних підприємств знаходиться в державній та комунальній власності та виконує роботи на державне або комунальне замовлення. Виокремлені ж з них структури недержавної організаційно-правової форми виконують, головним чином, менш значні за обсягами роботи для приватних замовників, однак на них також розповсюджуються усі вимоги, що стосуються державних дорожньо-будівельних підприємств.

Значний вплив держави на діяльність групи досліджуваних підприємств й обумовлює головні переваги та недоліки їх функціонування на сучасному етапі, зокрема й в системі ці-

ноутворення на них. Розглянемо їх більш докладно.

До переваг існуючої системи слід віднести наступне:

- контроль над вартістю будівельної продукції;
 - контроль над вартістю матеріалів, що закладається в розрахунки під час складання інвесторської кошторисної документації;
 - контроль над кількістю використаних матеріалів;
 - контроль над рівнем нарахованої заробітної плати та нарахувань на соціальне страхування працівників;
 - контроль тих складових собівартості, що неможливо визначити прямим методом, шляхом прив'язування до відпрацьованих людино-годин, тощо.
- Однак існуюча система ціноутворення має й велику кількість недоліків:
- відсутність стимулів до скорочення витрат та оптимізації виробничого процесу;
 - недостатній рівень прибутку для оновлення виробничих фондів;
 - «тінізація» розрахунків з поставальниками, насамперед за матеріали;
 - низький рівень заробітних плат, що є непривабливим для висококваліфікованих спеціалістів;
 - відсутність стимулів до впровадження нових технологій та енергозбереження;
 - «тінізація» будівельної галузі в цілому.

ОСОБЛИВОСТІ ЦІНОУТВОРЕННЯ В БУДІВНИЦТВІ

Нестеренко В.Ю.

доцент, кандидат економічних наук

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Святенко Т.С.

студент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

В статті розглянуті основні риси системи ціноутворення у дорожньому будівництві, та систематизовані за змістом напрями державного втручання в діяльність будівельних підприємств.

Ключові слова: підприємство, будівельна галузь, регламентація, система ціноутворення.

Ключевые слова: предприятие, строительная отрасль, регламентация, система ценообразования.

Keywords: enterprise, construction industry, regulation, pricing system.

Будівельна галузь України характеризується високим рівнем державного контролю та втручання у економічні процеси підприємств. Зокрема, однією з найбільш контрольованих систем на будівельних підприємствах є система ціноутворення. Державне втручання розповсюджується на всі складові собівартості продукції і навіть на систему нарахування прибутку.

Систематизована за змістом втручання схема реалізації регламентування системи ціноутворення відображена на рис. 1.

Розглянемо головні риси системи ціноутворення на підприємствах будівельної галузі більш докладно:

- регламентація вартості будівельних матеріалів шляхом встановлення граничних регіональних цін;

- повна регламентація обсягів та переліку використовуваних підприємством матеріалів в натуральному ви-

мірі шляхом встановлення норм використання на певний обсяг робіт (складання дорожньо-будівельних норм, в яких чітко визначені ресурси для кожного виду будівельних робіт);

- регламентація кількості необхідного для виконання робіт робочого часу робочих-будівельників та персоналу, що обслуговує будівельні машини та механізми;

- регламентація рівня заробітної плати, що зазвичай нараховується за тарифною системою, тобто для кожного виду робіт чітко визначено розряд робіт та відповідну годинну тарифну ставку;

- регламентація переліку використовуваних будівельних машин, необхідної кількості їх робочого часу на певний обсяг робіт;

- регламентація вартості одного часу роботи будівельних машин та механізмів шляхом видання спеціальних

Рисунок 1 – Напрямки регламентації ціноутворення в будівництві

відомостей вартості їх експлуатації, однак в цій складовій підприємства також можуть складати свої калькуляції, особливо у випадках, коли вони надають свої машини в оренду;

– чітка регламентація переліку загальновиробничих статей витрат та встановлення нормативів по кожній з них (всі правила визначення та нормативи визначаються відповідними відомчими будівельними нормами);

– чітка регламентація всього переліку адміністративних витрат шляхом встановлення нормативів нарахування на кожну відпрацьовану людино-

годину під час виконання будівельних робіт;

– регламентація прибутку, що може бути нарахований, шляхом встановлення нормативу для кожного виду робіт на кожну відпрацьовану людино-годину, тощо.

Таким чином, можна зробити висновки, що система ціноутворення на будівельних підприємствах України є занадто регламентованою, що призводить до відсутності економічної свободи у підприємств та не створює передумов для їх розвитку та технологічного вдосконалення.

ORGANIZATIONAL ASPECTS OF THE COURSE „ENTREPRENEURSHIP” IN WROCLAW UNIVERSITY

Goncharuk Dmytro

student, Odessa National Academy of Food Technologies

Smith Lorraine, Spigseth Frida

students, Wroclaw University of Environmental and Life Sciences

Scientific supervisors:

Nataliya Basiurkina

Doctor of Economy, Professor

Odessa National Academy of Food Technologies

Okulicz-Kozaryn Walery

Dr.hab, MBA, professor

School of Entrepreneurship, Wroclaw University
of Environmental and Life Sciences

Keywords: entrepreneurship, intrinsic motivation, organization, student entrepreneurs

Aim of the study is to analyze and assess the main aspects of organizing the course „Entrepreneurship” [1] for future business professionals. These aspects can be used to form state policy in the business management system.

Research methods

The main methods of our research were observation and qualitative analysis. At this stage (March 2021), the observation was attended by students oriented to work in the business management system, who studied full-time in the specialty „Entrepreneurship”. Thus, the qualitative analysis covered one professional group, 16 students. These are students who have chosen the specialty „Entrepreneurship” by vocation (presumably) and have a theoretical understanding of business management.

At this stage, the results obtained are a

real fact that should be taken into account when planning public policy in the business management system.

Results

The observation results are given below. The course was organized in the form of 4 practical trainings of 3.0-4.0 hours. The course lasted 3 months (since October till December 2021), which allowed students to thoroughly prepare for classes and discuss assignments with each other. Students from Western Europe and Ukraine took part in the course. The students were divided into 4 groups, each of which carried out its own project.

At the first lesson, the students got acquainted with the teacher and among themselves. A test was carried out for creative thinking, which is important for future entrepreneurs. Then the students split into

groups and received assignments. The task was to describe the maximum number of business ideas. At this stage, the professor made his presentation as an example.

At the second stage, students presented their business ideas, discussed them, and received the next task. The task was this: to analyze all business ideas and choose the best one, real from the point of view of implementation in the business. The teacher presented tables for filling out and choosing the best idea. Each team had to choose and justify one business idea, i.e. one start-up.

At the third stage, the start-up was detailed and turned into a real project. This consisted of time planning, financial planning and planning of the project executors. During the third stage, presentations of future projects were made.

At the last lesson, the projects were completed, the costs and benefits of the projects were calculated. The presentation was held with a discussion of each project by all 4 groups. So gradually the business idea turned into a start-up of a real project.

Students were internally motivated to discuss and identify the best business projects and their subsequent implementation in the economies of their countries [2].

Conclusion

The analysis and assessment of the main aspects of the organization of the course „Entrepreneurship” for future

business professionals are carried out. The intrinsic motivation of future specialists of the business management system is revealed.

The organization of the educational process in the form of training allowed the students to prepare a real business project in a short time. These skills can be used to form public policy in the business management system. The results obtained can be used to reduce problems in the business management system in the Eastern Europe and Ukraine.

Thanks

The authors thank the students who took part in the discussion for their understanding, time spent and positive criticism; as well as the supervisors for the assistance provided.

References

1. M. Miller, W. Okulicz-Kozaryn. (2020). Four management decisions on the School of Entrepreneurship at the University of Environmental and Life Sciences in Wrocław as a Tool for Implementation of Regional Innovation Program „Lower Silesia. Green Valley of Food and Health”. In the book: VIII International Scientific and Practical Conference „Economics and modern management: theory, methodology, practice”, Penza, Russia, pp. 56-62.
2. A. Sushkova, W. Okulicz-Kozaryn. (2020). Two hidden reasons of low student motivation. Labyrinths of Reality: Collection of scientific works, Montreal: Issue 5 (10), pp. 38-39.

РИЗИКИ ВИКОРИСТАННЯ ТРАНСПОРТНО-ТРАНЗИТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ В ЦАРИНІ ЗАГРОЗ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

А.В. Колодійчук,

к.е.н., доцент, Ужгородський торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету

Ключові слова: транспортні коридори, транзит, потенціал, фінансування, вантажі, проекти, транспортні зони, Угода про асоціацію між Україною та Європейським союзом.

Keywords: transport corridors, transit, potential, financing, cargo, projects, transport zones, association agreement between Ukraine and the European Union.

Наростаючі процеси активізації науково-технічного прогресу, постійні структурні зміни в економіці, діяльність міжнародних фінансово-економічних та правових організацій, диверсифікація видів міжнародної економічної діяльності транснаціональних корпорацій та розширення їх ринків збуту вимагають налагодження відповідної системи циркуляції товарів і послуг в міжнародному економічному просторі. Це призвело з часом до створення мережі міжнародних транспортних коридорів.

Одним з передових у цьому відношенні регіонів світу залишається Європа. Ще 1994 року Критська конференція визначила перелік дев'яти таких транс'європейських коридорів. Чотири з них прокладені по території нашої держави. Це безумовно розкриває транзитний потенціал України, яка посідає одне з перших місць у Європі за цим показником.

Система транспортних коридорів була доповнена нормативно на європейській конференції в Гельсінкі у 1997 році, коли було додано ще чотири загальноєвропейські транспортні зони. Налагодження транспортної кооперації між країнами залишається однією з найважливіших складових міжнародної економічної інтеграції країн в цілому.

Перелік найбільш актуальних та гострих транспортно-транзитних загроз національної економічної безпеки включає:

– втрата шести морських торгових портів після анексії Кримського півострова Росією в 2014 році (33% інфраструктури транзитного морського потенціалу, або 30% сукупних обсягів переробки транзитних вантажів у морських портах, зокрема у 2014 році зафіксовано падіння цього показника з 26,65 млн. т до 20,5 млн. т порівняно з 2013 роком);

– за збірними даними Держстату України [3], сукупний транзитний по-

тенціал перевезення вантажів становить 110 млн. тонн вантажів, проте в дійсності перевозиться лише 41 млн. тонн вантажів, або 37,27% вантажів;

– в результаті війни на Донбасі [3] з 2014 року були пошкоджені 1,514 тис. об'єктів залізниці, зазнали руйнувань 1,561 тис. км автомобільних шляхів, знищені 33 мости та естакади, в той же час через бойові дії Донецька залізниця втратила 226 тепловозів, 68 електровазів, 162 вагони приміського сполучення;

– у рамках Угоди про асоціацію між Україною та ЄС у 2017 році підписано асоціацію з України із країнами зони Шенгену, що на сьогодні неналежно нормує правила транзиту людей та вантажів через західний кордон України;

– складність фінансування та реалізації крупних транспортних проектів в Україні (прикладі: у 2009-2018 рр. відбувалося спорудження нового двоколісного Бескидського тунелю; з 2017 року почав реалізовуватися автотранспортний мегапроект “Go Highway” між Гданськом на Балтиці та Одесою-Миколаєвом на Чорному морі; ще з 1993 року по даний час триває спорудження Подільського мостового переходу через Дніпро та Десенку в Києві; з 2004 року і досі триває будівництво автомобільного моста через Дніпро та Старий Дніпро в Запоріжжі).

Український інфраструктурно-інвестиційний проект “Go Highway” було вирішено у червні 2016 року в голландському місті Роттердамі доєднати до Транс'європейської транспортної мережі TEN-T. Проект “Go Highway”, як відомо, має дві частини: польську та українську. Польська частина була по-

вністю підготовлена до 2017 року. Українська частина даного проекту передбачала передусім спорудження траси Краковець-Львів-Умань-Одеса.

В цілому, Транс'європейська транспортна мережа TEN-T до 2030 року повинна включати в себе загальноєвропейську систему з 94 морських та річкових портів (торговельних, промислових, рибних, сховищ), 15 тис. км залізниць, 38 міжнародних аеропортів. Суть TEN-T-мережі – поєднати всі порти між собою, інтегрувати в єдину систему на континенті.

У листопаді 2017 року між Україною та Європейським Союзом було укладено декларацію “Про взаєморозуміння на високому рівні між Україною та ЄС про поширення індикативних карт TEN-T-мережі на Україну”, в якій було окреслено параметри проекту інтеграційної взаємодії.

Література

1. Колодійчук А. В., Чобаль Л. Ю., Молнар О. С., Данило С. І. Транснаціональні корпорації в таблицях і схемах: навчальний посібник. Львів: Вид-во ННВК “АТБ”, 2020. 182 с.
2. Липкан В. А. Національна безпека України: навч. пос. Київ: КНТ, 2009. 576 с.
3. Офіційний сайт Держстату України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>
4. Пирожков С. І. Моделі і сценарії структурно-інноваційної перебудови економіки України // Інвестиційно-інноваційна стратегія розвитку національної економіки: зб. наук. пр. 2004.
5. Go Highway – European Commission [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ec.europa.eu/transport/sites/transport/files/2017-03-17-ua-go-highway.pdf>

INVESTIGATION OF MOBILE COMMUNICATION FRAUD: LANGUAGE AND PSYCHOLOGICAL ASPECTS

Danatarova Victoriia Mikhailivna

PhD-student the Department of Criminology, Forensic Medicine and Psychiatry of the Faculty of Training for Investigation Units Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs

Keywords: criminal investigations, fraudster, mobile, communication, motive, psychology, manipulation

The study of offender's identity in the forensic aspect and the further development on this basis of practical recommendations, that increase the effectiveness of criminal investigations, is traditionally included in the arsenal of forensic tools aimed at combating crime[1. c. 3]

The personality of a fraudster is a complex structure that combines a set of socio-psychological views, attitudes and needs that are dominated by negative trends. Life involves the satisfaction of needs, both material and spiritual. Human needs motivate a person to create and develop social production. At the same time, the level and characteristics of the needs in the norm and in criminal deviations can be fundamentally different. The material needs of the offender dominate over the spiritual; the circle of the latter is very narrow and involves only communication with people or obtaining certain information necessary to satisfy criminal intentions. As a rule, fraudsters avoid employment, want to live "easily and beautifully", without bothering themselves with physical work.

The study of the personality of telephone fraudsters testifies to their high professionalism, narrow specialization,

rather wide outlook, awareness in the field of money transactions, sociability, skills of psychological pressure.

As a rule, this type of fraud is committed by adults, men, who have developed mental abilities, and they are able to attract people's attention, to gain trust. In addition, they are well versed in the principles of electronic devices and payment systems.

Many previously convicted persons are among the fraudsters. Fraudsters are often people who serve their sentences in correctional facilities. Mobile fraud can be committed by a group of people, with one fraudster switching attention to another, which in turn completes what has been started. Proxies, whose help criminals often use in obtaining money from victims, are usually their acquaintances who have similar moral attitudes to criminals.[2]

For successful communication with the victim, it is important for the mobile fraudster to use verbal communication skillfully and understand the psychology of behaviour of typical victims.

Preparation for committing a criminal offense by a mobile fraudster begins with studying the audience, compiling its por-

trait, which will help to outline the topic of speech accurately, to find an original or generally acceptable idea of speech. The next step is tactics, ie ordering the material. At this stage, the fraudster is determined by the plan of speech, its logic and architecture, builds speech, composes provisions, their teaching through compositional techniques. When the fraudster has prepared strong arguments, the compositional form of speech, you can begin verbal design, stylistic and technical-linguistic (to consider and determine the necessary intonation to properly convey the meaning of thought and their attitude to it). The next stage is the executive stage, when the speaker delivers his speech. As each of the speeches can have only one of two results (convinced the audience or not convinced), the mobile fraudster analyzes the result at the control and analytical stage, in order to improve their criminal actions.

During the implementation of the prepared speech, telephone fraudsters speak quickly, explain incomprehensibly using informational and psychological influence on the victim in order to persuade a person to take certain actions, such as transferring money to the phone number or bank account specified by the fraudster, citing the fact that solvency, or show customer activity, otherwise the card will be blocked. The fraudster has a confident conversation and insists on the need to take action immediately and begins to manipulate the victim with an offer that is difficult to refuse, usually assuring that the money will be returned to the bank card as soon as possible, and the client

will receive a reduced interest rate raising the interest rate on the deposit.

It is necessary to single out the main methods of information and psychological influence in the formation of personal beliefs – it is manipulation, suggestion, persuasion and misinformation.

Manipulation (hidden appeal to unconscious, illusory, traditional ideas of people) and persuasion (direct, open appeal to conscious, critical, innovative views of man) complement each other. Manipulating the facts, hiding some and interpreting others make it impossible to form any specific guidelines. Therefore, one of the most effective ways to verify the information received from the caller is to clarify the data through other sources. It is clear that the success of manipulation depends half on the ability to neutralize, unlock the means of psychological protection of each individual and social groups.[3. c.47]

Manipulation with the help of language means can be said when the initiator of the manipulation consciously knows that the words used are worthless or not what is meant by them in this context.

Persuasion is based on obtaining the consent of a person who receives information and it is primarily an intellectual influence through logical justification.[4, c.91]

Mobile fraudsters often use misinformation as a method of influence that is closely linked to suggestion, persuasion and manipulation. Its purpose is to conceal true information, by replacing it with false information, or by presenting true information in such a way that the object of influence has a misconception about the situation.

It is worth noting that the imaginary employee of the bank, often called mobile fraudsters, manipulate the actions of victims skillfully, use the language of real representatives of financial institutions, and resort to tricks by turning on the screen saver to give a victim the full impression that the real official security or consultant of a banking institution is talking to him / her.

Fraudsters are using more and more new methods of deception. The phone number from which the offender is calling may even completely match the phone number of the banking institution. The caller is represented by an employee of the bank's security service, calls the client by last name, first name, patronymic and declares that suspicious activity is noticed on his / her bank account. Addressing the victim by name, the attacker immediately misleads the victim.

Fraudsters speak politely, using professional language, as befits a bank employee, thus even more confident in the victim. They load different information to confuse the victim: «Номер Вашої банківської картки починається ...?» [Does your bank card number start with ...?], name the first four digits of the bank card, and then ask to report other digits, including a three-digit number on the back of the card, all in order to confirm the identity of the customer allegedly. It should be noted that the first digit of the bank card indicates affiliation to the payment system. The next five digits are information about the bank and card category. This information is easy to find on the Internet and compare data on the majority of the population using the ser-

vices of a particular bank in a particular region. Next are 9 numbers that are useful only to the bank – they identify the owner. The three-digit code on the back of the card is another measure of protection, only the cardholder should know it, a real employee of the bank never asks to name this code. With its help it is possible to carry out financial transactions without a card. As a result of the victim's ignorance, the latter, being under the psychological influence of the offender, performs all the actions that the fraudster insists on.

«З метою відміни блокування Вашої картки Вам необхідно зняти всі грошові кошти в банкоматі який знаходиться за адресою... не хвилюйтесь, поки ми не завершимо розмову ваша картка не заблокується, оскільки банківська система бачить ваше спілкування з оператором!» [In order to cancel the blocking of your card, you need to withdraw all funds at the ATM located at... do not worry until we finish the conversation, your card will not be blocked, because the banking system sees your communication with the operator!]. In a state of affect, the victim hurries to the ATM and withdraws money, all this time the fraudster talks to the victim and keeps him / her in suspense. If the victim hangs up, the fraudster starts calling continuously, not allowing him / her to stop and assess the situation soberly, call a real bank or consult with relatives.

During the conversation, the fraudster finds out the location of the victim and with the help of the Google Maps system determines the location of the nearest payment terminal from the victim. «Я бачу,

що операція зі зняття коштів проведена успішно, на відстані 100 метрів від банкомату, за адресою ... знаходиться платіжний термінал в якому необхідно провести операцію по переказу грошових коштів на банківський рахунок, який я Вам зараз продиктую...» [I see that the withdrawal operation was carried out successfully, at a distance of 100 meters from the ATM, at the address... there is a payment terminal where you need to carry out a transaction to transfer funds to the bank account, which I am dictating ...]. In this way, the fraudster tries to show the victim his knowledge of his whereabouts, the location of bank terminals and access to banking systems. However, it should be noted that real employees of the bank never require the transfer of funds. The movement of funds on bank cards is not an indicator of the solvency of the bank's client, and an increase in the interest rate or simplification of credit debt is performed at the level of a personal bank account. Card number is not required in these transactions.

So, if you received a text message on your phone, or you were called by a previously unknown person who said that your card will be blocked, feel free to hang up. Being in doubt, you should call the hotline of the banking institution whose number is indicated on the bank card.

USED LITERATURE:

1. Ахмедшин Р.Л. Криминалистическая характеристика личности преступника: автореф. дис.... докт. юрид. наук. Томск, 2006 С.3
2. Особливості розслідування шахрайств, учинених шляхом використання мобільного зв'язку. Електронний підручник. URL: [https://arm.naiu.kiev.ua/books/orovz/lections/lection5.html#:~:text=Серед%20шахраїв%20багато%20раніше%20судимих,в%20свою%20чергу%20завершує%20розпочате.\(датазвернення20.11.2020\)](https://arm.naiu.kiev.ua/books/orovz/lections/lection5.html#:~:text=Серед%20шахраїв%20багато%20раніше%20судимих,в%20свою%20чергу%20завершує%20розпочате.(датазвернення20.11.2020))
3. Доценко Е.Л. Психология манипуляции: феномены, механизмы и защита. – Москва., 2000. С.47
4. Смола Л.Є. використання методів інформаційно-психологічного впливу у формуванні переконань особистості. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Випуск 5'2011. С.91

КОНСТИТУЦІЯ ТА ЗАГАЛЬНА ДЕКЛАРАЦІЯ ПРАВ ЛЮДИНИ: СПІЛЬНЕ ТА ВІДМІННЕ

Діана Татусько

здобувач вищої освіти 3 курсу
(Львівський державний університет внутрішніх справ)

Оксана Ярема

доцент кафедри адміністративно-правових дисциплін
кандидат юридичних наук, доцент
(Львівський державний університет внутрішніх справ)

На сьогоднішній день, аналізуючи та проводячи паралель між Конституцією та Загальною декларацією прав людини варто відзначити важливу роль даних документів у сфері забезпечення прав та свобод людини та громадянина, що на сучасному етапі розвитку суспільства виступає основною функцією кожної демократичної та правової держави.

Україна є однією з країн-засновниць ООН, діяльність якої спрямована на захист та, відповідно, дотримання прав людини. Не так давно наша держава розпочала інтеграцію у світове демократичне співтовариство та відійшла від тоталітарної системи. Відтоді ми отримали власний Основний Закон – Конституцію України, яка була прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України XIII скликання 28 червня 1996 року. Конституція – не лише документ, це документ, який має найвищу юридичну силу та встановлює дотримання найосновніших базових прав та свобод людини. У статті 1 вищезгаданого Закону вказано, що «Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава» [1].

Цікавою інформацією є те, що Загальна декларація прав людини, прийнята 10 грудня 1948 року в Паризькому палаці Шайо, спершу була засекреченим документом. Тобто вона не публікувалась, не з'являлась у засобах масової інформації. У її преамбулі зазначено, що «Генеральна Асамблея проголошує даний документ як завдання, до виконання якого повинні прагнути всі народи і всі держави, щоб кожна людина і кожний орган суспільства, завжди маючи на увазі цю Декларацію, прагнули шляхом освіти сприяти поважанню цих прав і свобод і їх забезпеченню, шляхом національних і міжнародних прогресивних заходів, загального і ефективного визнання і реалізації їх як серед народів держав-членів Організації, так і серед народів територій, що перебувають під їх юрисдикцією» [2]. Існування Загальної Декларації прав людини у незмінному вигляді вже протягом більше ніж 60 років є чинником, що зобов'язує філософів і теоретиків права окремо враховувати її в якості важливого фактора при аналізі існуючих концепцій праворозуміння. Саме на її підставі та

на розвиток її положень були прийняті всі наступні обов'язкові міжнародні документи з прав людини як світового, так і регіонального рівня [3]. Загалом, провівши загальну паралель між Конституцією України та Загальною декларацією прав людини, слід «зазирнути» глибше та зазначити, що їх об'єднує і у чому полягає відмінність. Загальна декларація прав людини прийнята як міжнародний документ, що є офіційною програмною заявою для країн – учасниць, а Конституція виступає окремим документом, норми якого чинні на території України.

Стаття 1 Загальної Декларації прав людини проголошує: «Усі люди... наділені розумом і совістю, та повинні діяти один стосовно одного в дусі – братерства» [2]. Таке положення, власне, і не відтворено у Конституції, адже кожна людина має свої вподобання, свій світогляд та антипатії. Відповідно, коли вона почне поводитись щодо всіх з певною ідентичною поведінкою, то втратить свою так звану індивідуальність. Тут діє принцип, який прямо і вказує, що неможливо ставитись до всіх людей однаково.

Стаття 4 Загальної Декларації прав людини проголошує: «Ніхто не повинен утримуватися в рабстві або підневільному стані, рабство й работоргівля забороняються в усіх формах» [2]. Прямого положення цьому немає в нашій Конституції, лише в статті 43 зазначається, що використання примусової праці забороняється, проте не йдеться про рабство. Це є досить претензійним твердженням,

що у високорозвиненому суспільстві рабства немає [4].

Варто зазначити, що в Конституції України є норма щодо прав і свобод, які не передбачені Загальною декларацією прав людини. Сюди слід віднести право на безпечне для життя і здоров'я довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди. Також у Конституції гарантується право знати свої права та обов'язки. Тобто, «якщо незнання закону не звільняє від відповідальності за його порушення, то закони та інші нормативно-правові акти, що визначають права і обов'язки громадян, не доведені до відома населення у порядку, встановленому законом, є не чинними» [4].

Аналізуючи вищезазначене слід зазначити, що сама Конституція написана в дусі Загальної декларації прав людини. Ці два документи об'єднують проголошення прав та свобод людини, як найвищої соціальної цінності. Загалом, розбіжності між Конституцією України та Загальною декларацією прав людини є незначними. Норми проаналізованих документів встановлюють те, без чого неможливо жити. Давнє римське прислів'я говорить: «Там де право, там і захист». Відповідно, є великий сенс знати закони, знати свої права, дотримуватися їх. Знати, щоб захищатися. Щоб відчувати себе впевненіше, а значить, вільніше.

Список літератури

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. Київ: Україна, 1996 № 254к/96-ВР URL: <https://zakon.rada.gov>.

- ua/laws/show/254к/96-вр (дата звернення: 26.11.2020).
2. Загальна декларація прав людини: Міжнародний документ від 10.12.1948 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text (дата звернення: 26.11.2020).
3. Малишев Б.В. Загальна Декларація прав людини 1948 року та сучасне праворозуміння. Вісник Вищої ради юстиції». № 3 (11). 2012. URL: http://www.vru.gov.ua/content/article/visnik11_14.pdf
4. Загальна декларація прав людини: спільне та відмінне. Київська міська бібліотека: веб – сайт. URL: https://lib.misto.kiev.ua /UKR/VPRAVA/ VSES-VITNYA_ISTORIA/zagalna_deklaracia_prav_lydini_ta_konstitucia_ukraini.dhtml

ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ ТА ОНЛАЙН ІНСТРУМЕНТАРІЮ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ У ПЕРІОД 2019-2020 РОКІВ СЕРЕД СТУДЕНТІВ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Семенов Є.К.

аспірант

Вінницький державний педагогічний

університет імені Михайла Коцюбинського

***Анотація.** У даній статті проаналізовано інформацію, зібрану шляхом анонімного анкетування студентів Вінницького державного педагогічного університету у період 2019-2020 років. Дослідження розглядає рівень інтеграції студентів у соціальні мережі, визначення джерел інформації, яку сприймають студенти, та досліджується рівень довіри до неї. Досліджується чи сприяють навички одержані під час використання різноманітних онлайн сервісів та соціальних мереж здійсненню дистанційного навчання.*

Ключові слова: цифрові пристрої, інформаційне середовище, соціальні мережі, дистанційна освіта, онлайн сервіси, освітній процес, міжнародні освітні сервіси, цифрові технології, пошукова система.

Key words: digital devices, information environment, social networks, distance education, online services, educational process, international educational services, digital technologies, search engine.

Постановка проблеми. Введення карантину у державі та перехід усіх навчальних закладів на цей період до дистанційного навчання підняло певне коло питань, наскільки студенти готові до дистанційної навчання, наскільки вони залучені до різноманітних онлайн сервісів у повсякденному житті. Якими джерелами інформації користуються, і чи вважають їх надійними. Чи відчувають вони певний дискомфорт під час переходу від аудиторного навчання до дистанційного. Чи мають вони для цього необхідне технічне забезпечення.

Аналіз попередніх досліджень свідчить, що проблематиці використання

соціальних мереж в галузі освіти, різноманітних інтернет платформ і додатків, приділяється багато уваги. Можливість впровадження в освітній простір онлайн освіти привернуло увагу цілої низки науковців, зокрема: Р. Гуревича, Г. Кучаковська, О. Сакалюк, Г. Нестеренко, О.Тишкова, А. Яцишин, М. Радченко, Н. Тверзовська, С. Мигович тощо.

Метою статті є аналіз практики використання онлайн сервісів у повсякденному житті студента. Скільки часу витрачається на перебування у соціальних мережах. Чи допомогли навички використання різноманітних онлайн сервісів перейти від аудиторної до дистанційної форми навчання.

Виклад основного матеріалу. З метою з'ясування на скільки активно студенти використовують соціальні мережі, якими пристроями користуються, скільки часу перебувають в інтернет середовищі, серед студентів Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського протягом березня-квітня 2019 року було проведено анонімне анкетування, в якому прийняло участь сто студентів денної форми навчання [1, с.144-152].

На перше питання, чи користуються учасники анкетування соціальними мережами:

Так відповіли 98% респондентів;

Ні 2% респондентів;

Друге питання ставило за мету визначити частоту відвідування респондентами соціальних мереж упродовж доби:

До 5 раз на день зазначили 14% з опитаних;

Від 5 до 10 разів на день зазначили 16% з опитаних;

Від 10 до 20 разів на день зазначили 24% з опитаних;

Від 20 до 30 разів на день зазначили 20% з опитаних;

Понад 30 разів на день зазначили 26% з опитаних;

Наступне питання мало на меті з'ясувати кількість соціальних мереж, у яких одночасно зареєстровані учасники анкетування на період березень-квітень 2019 року.

У одній соціальній мережі зареєстровані 30% з опитаних

У двох 37% з опитаних;

У трьох 23% з опитаних;

У чотирьох 6% з опитаних;

У п'ятьох 2% з опитаних студентів;

Найчастіше респонденти використовували Instagram – 54%; Facebook – 48%; Вконтакті – 31%; Twitter – 14%.

Серед цифрових пристроїв, які найчастіше використовуються, 88% опитаних назвали мобільний телефон; 48% зазначили комп'ютер, 11% вказали планшет, інші пристрої зазначили 7% з опитаних.

На питання чи використовуються соціальні мережі з навчальною метою:

«Так, використовуються» зазначили 87% респондентів;

«Ні» сказали 13% респондентів;

На питання, чи пропонували викладачі використовувати соціальні мережі з навчальною метою:

«Так, пропонували» зазначили 74% респондентів;

«Ні, не пропонували» зазначили 26% респондентів;

На запитання, з якою метою опитувані користуються соціальними мережами, найчастіше відповідали: для пошуку інформації, для відпочинку, для пошуку нових друзів, спілкування з друзями, перегляд фото та розважальних роликів, перегляд новин.

На питання, як респонденти бачать використання соціальних мереж з навчальною метою, більшість відповідей зійшлась на створенні груп для обміну інформацією. Однак було декілька інших пропозицій, а саме:

Використання для дистанційного навчання;

Створення освітньої спільноти, для спілкування з однодумцями;

Вивчення іноземних мов у спілкуванні з носіями мови.

Про перевірку інформації з соціальних мереж на достовірність зазначив лише один респондент.

Дане дослідження показує наскільки сильно соціальні мережі інтегрувались у повсякденне життя молоді. Від двадцяти разів на добу у соціальні мережі заходить 46 % респондентів, у своїй більшості, розглядаючи соціальні мережі як місце спілкування, перегляду відео роликів, прослуховування музики. Переважна частина учасників анкетування не замислювались над можливостями, які надають соціальні мережі, при умові створення освітнього середовища. Над респондентами вже діє сформований стереотип, що соціальні мережі є місцем розваг.

Наступне анонімне анкетування серед студентів Вінницького державного педагогічного університету відбулось у лютому 2020 року. В ньому прийняла участь одна тисяча осіб – студентів різних курсів та спеціальностей денної форми навчання.

Першим питанням, поставленим студентам під час проведення анкетування, було питання якими джерелами для отримання інформації вони найчастіше користуються:

Соціальні мережі зазначили 71% респондентів;

Електронні ЗМІ вказали 20% респондентів;

Телебачення зазначили 7% респондентів;

Інше обрали 2% опитаних;

Анкета передбачала можливість вписати свій варіант відповіді. Лише троє учасників анкетування зазначили книгу як джерело інформації.

У другому питанні потрібно було надати інформацію у яких соціальних мережах зареєстровані учасники анкетування і зазначити одну, яка є для них найкращою.

Instagram зазначили 37% з опитаних; Facebook- обрали 31% з опитаних; Вконтакті зазначили 21% з опитаних; Twitter обрали 9% з опитаних.

Не зареєстровані в жодній соціальній мережі 1% з опитаних. Власну відповідь написали 2% респондентів. Вони вказали Тік-Ток.

Серед респондентів, які користуються соціальними мережами, в одній соціальній мережі зареєстровані 37 % опитаних, а вже у чотирьох одночасно – 49 % учасників даного анкетування. Кількість осіб, які обрали соціальну мережу Вконтакті, зменшилась у порівнянні з результатом за 2019 рік.

На питання скільки разів на день ви заходите у соціальні мережі, був одержаний наступний результат:

До 5 разів на день зазначили 10% респондентів;

Від 5 до 10 разів на день вказали 19% респондентів;

Від 10 до 20 разів на день заходять 32% респондентів;

Від 20 до 30 разів на день використовують 34% респондентів;

Більше 30 разів на день зазначили 2% респондентів;

Перебуваю у соціальних мережах постійно зазначили 3 % респондентів.

У порівнянні з відповіддю на аналогічне питання у 2019 році спостерігається істотне зменшення осіб, які відвідують соціальні мережі понад 30 разів на день.

Для одержання більш повної інформації наступним питанням було запропоновано вказати час, який респонденти витрачають на соціальні мережі протягом доби:

До 30 хвилин на добу витрачають 5% з опитаних;

Від 30 хвилин до 1 години – 21% з опитаних;

Від 1 до 2 годин – 58% з опитаних;

Від 2 до 4 годин – 8% з опитаних;

Від 5 до 7 годин витрачають 3% з опитаних;

Від 8 і більше годин вказали 2% з опитаних;

Постійно зазначили 3% з опитаних студентів;

На мое переконання, студенти, які приймали участь у анкетуванні, занижують у своїх відповідях час, який вони витрачають на соціальні мережі. Можливо, їм соромно визнати, що приділяють соціальним мережам значний період часу кожного дня. На підтвердження моєї думки, наводжу наступні розрахунки: серед респондентів 58% обрали відповідь, що витрачають на соціальні мережі від 1 години до 2, при цьому 39% респондентів зазначили, що заходять в соціальні мережі понад 20 разів на добу. При максимальному заявленому часі використання соціальних мереж у 2 години та мінімальній кількості сеансів у 20 разів, середня тривалість одного сеансу

дорівнює 6 хвилинам. При збільшенні кількості сеансів автоматично буде зменшуватись час середньої тривалості сеансу, що мало ймовірно.

На питання які месенджери для спілкування ви використовуєте, були одержані наступні відповіді:

Telegram зазначили 45% респондентів;

Viber зазначили 44% респондентів;

WhatsApp 11% респондентів;

Дані відповіді пояснюють чому на момент введення карантину перші тижні містком спілкування між викладачами та студентами був месенджер Viber.

На питання наскільки відсотків ви довіряєте інформації, отриманій у мережі інтернет, були одержані наступні результати:

Не довіряють зазначив 1% респондентів;

Довіряють на 5-10% зазначили 5% респондентів;

Довіряють на 20-40% зазначили 13% респондентів;

Довіряють на 40-60% зазначили 36% респондентів;

Довіряють 60-80% зазначили 34% респондентів;

Довіряють 80-100% зазначили 11% респондентів;

71 відсоток респондентів довіряє інформації одержаної із мережі інтернет на понад 40%.

На питання чи перевіряєте ви додатково інформацію отриману у мережі інтернет:

Так, перевіряють зазначили 68% опитаних;

Ні, не перевіряють вказали 32% опитаних;

У грудні 2020 року було проведено наступне опитування студентів Вінницького державного педагогічного університету серед студентів різних курсів, які навчаються на денній формі навчання. В опитуванні прийняли участь 158 осіб.

Студенти отримали питання: «якими джерелами для отримання інформації ви найчастіше користуєтесь?». Відповідаючи, вони могли обрати декілька відповідей із запропонованих.

Соціальні мережі зазначили 134 студенти з опитаних, що становить 84,8%;

Інформаційні електронні ЗМІ обрала 53 учасника анкетування, що становить 33,5%;

Телебачення визначили 27 осіб – 17,1%

Книги та журнали зазначила 1 особа з опитаних, що становить 0,6 %

В даних відповідях студенти зробили акцент на інформаційні ресурси, які функціонують у мережі інтернет, як на основні джерела одержання інформації. Книги та журнали вказала лише одна особа. Вважаю, що на даний результат вплинула сама постановка питання одержання інформації взагалі. Якщо б питання звучало якими джерелами інформації ви користуєтесь під час реалізації учбового процесу, результати були б іншими.

Наступне питання чи використовуєте ви соціальні мережі в освітніх цілях:

1. Так використовують зазначили 85,4% з опитаних;

2. Ні зазначили 14,6% з опитаних;

Показник використання збільшився у порівнянні із попередніми результатами тестування до введення карантину.

На питання які онлайн інструменти ви використовуєте під час здійснення дистанційного навчання, респондент міг обрати декілька варіантів відповіді. Був одержаний наступний результат:

Facebook використовує – 24,7% респондентів;

Instagram – 25,9% респондентів;

Telegram – 51,3% респондентів;

Zoom – 92,4% респондентів;

Viber – 78,5% респондентів;

WhatsApp – 5,1% респондентів;

Skype – 6,3 % респондентів;

Google meet – 87, 3 % **респондентів.**

За результатами відповідей бачимо, що такі всевітні онлайн сервіси, як WhatsApp, Skype, використовуються у дистанційному навчанні невеликою кількістю респондентів, порівняно з аналогічними по багатьом функціям і опціям Viber та Zoom.

За результатами проведених анкетувань ми бачимо, що студенти, які приймали участь в попередніх і в цьому дослідженні, у своїй переважній більшості є активними користувачами соціальних мереж та різноманітних онлайн сервісів.

Наступні питання були спрямовані на те щоб побачити чи допомогли вже отриманні навички перебування і спілкування онлайн, за допомогою мережі інтернет, при переході на суто дистанційну форму навчання під час введення карантину у зв'язку з пандемією COVID-19.

На питання: «чи відчуваєте ви складність та дискомфорт під час реалізації дистанційного навчання? Якщо Так, можете обрати варіант відповіді, який вам найбільше підходить»:

Ні, не відчувають складності та дискомфорту зазначили 30,4% опитаних студентів;

Так відчувають складність та дискомфорт зазначили 13,9% учасників анкетування;

Складно психологічно обрали 27,8% опитаних;

Складно технічно обрали 19% респондентів;

Відсутність зворотної реакції зазначили 8,9% опитаних.

Готуючи даний тест я очікував на інший результат, так як вважав, що постійно використовуючи різноманітні цифрові гаджети у повсякденному житті, що підтверджують і результати даних досліджень, спілкування онлайн вже стало частиною загального спілкування, а використання різноманітних цифрових пристроїв перейшло на рівень звички. Однак 69,6% респондентів відчувають складність та дискомфорт під час дистанційного навчання.

Наступним важливим питанням було з'ясувати чи відчувають студенти різницю у засвоєнні навчального матеріалу під час дистанційного навчання у порівнянні з аудиторними заняттями.

Краще сприймають навчальний матеріал зазначили 13,3% з опитаних;

Не змінилось сприйняття вказали 30,4% з опитаних;

Гірше сприймаю навчальний матеріал відповіли 56,3% з опитаних;

На питання яким чином найчастіше відбувається перевірка якості засвоєного матеріалу, були отримані наступні відповіді:

1. Самостійна творча робота зазначили 23,4% респондентів;

2. Онлайн тестування зазначили 38% респондентів;

3. Онлайн відповідь викладачу зазначили 38,6% респондентів.

На питання як ви вважаєте, результати тестування повністю відображають рівень засвоєного матеріалу:

Так зазначили 41,8% студентів;

Ні зазначили 58,2% студентів.

Висновок. Дане опитування ще раз показало масштаби взаємодії учасників анкетування з різноманітними соціальними мережами, адже 49% респондентів зазначили, що зареєстровані та взаємодіють у чотирьох різних соціальних мережах. Опитування показало, що кожен з його учасників має в особистій власності різноманітні пристрої, що дозволяють працювати з мережею інтернет, взаємодіяти з різноманітними інформаційними онлайн платформами.

Опитування виявило високий рівень довіри до інформації, яка джерелом свого походження має соціальні мережі та різноманітні інформаційні сайти. 71% респондентів під час самого масового анкетування, у якому прийняли участь одна тисяча респондентів, зазначили, що на 40% і більше довіряють інформації, отриманій з мережі інтернет. При цьому 32% респондентів зазначили, що не перевіряють інформацію, одержану з мережі інтер-

нет. Я не знаю, як перевіряють інформацію інші 68% респондентів, але дані результати є загрозовими. Окрім цікавої та корисної інформації, мережа інтернет наповнена великою кількістю дезінформації. Дані результати вказують на середовище для можливих інформаційних маніпуляцій.

Дослідження показало відсутність програмного продукту, створеного в Україні, яке б використовувалось у освітніх цілях на рязу з іноземним.

Показало, що у респондентів вже створений стереотип, що соціальні мережі – це розваги і спілкування. Цьому сприяє недостатність освітніх спільнот у соціальних мережах, та, як наслідок, невеликий об'єм освітнього контенту.

В даному випадку, освіті потрібно брати приклад у засобів масової інформації. Вони пішли туди де є велика кількість потенційних читачів, створюючи у соціальних мережах сторінки власних видань, на яких розміщують відповідну інформацію та взаємодіють з читачами, формують відповідні групи підписників на інформацію власних видань.

Дослідження показало, що накопичений досвід використання соці-

альних мереж, різноманітних гаджетів, онлайн спілкування, не впливає на якість сприйняття учбового матеріалу. 56,3% респондентів зазначили, що стали гірше сприймати учбовий матеріал, а 69,6% респондентів вказала, що відчують складність і дискомфорт під час здійснення дистанційного навчання.

Перефразовуючи вислів соціологів Д. Педжета і У. Пауелла можна зазначити, що у короткотривалій перспективі люди створюють мережі, а у довготривалій перспективі мережі утворюють (формують) людей [2, с.122-127].

Список використаної літератури:

1. Кобися В.М., Семенов Е.К.(2019). Використання соціальних мереж у підготовці майбутніх вчителів. // Електронне наукове фахове видання «Відкрите освітнє Е-середовище сучасного університету», с.144-152. Режим доступу <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2019s13>
2. Семенов Е.К. Соціальні мережі в системі освіти: практика використання та можливі загрози / Семенов Е.К. // «Наукові записки» Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. 2019. №60. С.122-127.

**STAROŻYTNE DOKUMENTY KARTOGRAFICZNE JAKO
PRZEDMIOTY PRZESZŁOŚCI I DZIEŁA SZTUKI W
DZIAŁALNOŚCI BIBLIOTEKI
(DOŚWIADCZENIE PRACY NA SALI KARTOGRAFICZNEJ
BIBLIOTEKI NARODOWEJ UKRAINY IMIENIA
W. I. WIERNADSKIEGO)**

Uvarov Y.

Szkoła naukowa „Piękny świat”, Kijów

Melnychuk V.

Biblioteka Narodowa Ukrainy im. W. I. Wiernadskiego

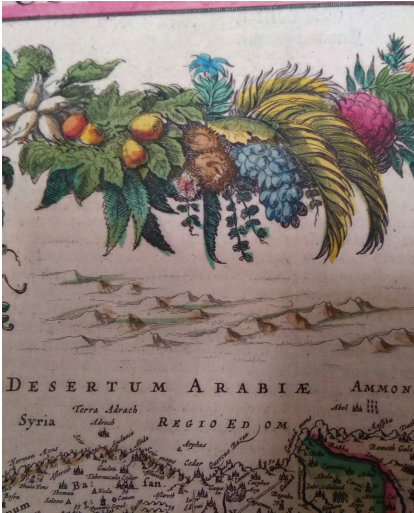
Słowa kluczowe: biblioteka, kartografia, historia, sztuka, edukacja.

Keywords: library, cartography, history, art, education.

Dziś, dzięki nowym technologiom, ludzie mają możliwość wykorzystania do swoich celów dużej ilości informacji w formie elektronicznej, a także w formie drukowanej. Istnieje znacznie więcej opcji przesyłania tekstu i obrazów niż kiedykolwiek wcześniej. Zmniejsza to motywację do odwiedzania biblioteki. Zmniejsza się rola biblioteki jako organizacji dostarczającej informacje w formie tekstowej. Dlatego jednym z trendów w działalności biblioteki może być badanie i promocja rękopiśmiennych i drukowanych dokumentów nie tylko jako źródeł informacji tekstowej czy obrazów na papierze, ale także jako trójwymiarowych obiektów przeszłości, a także obiektów sztuki, które nie tylko zawierają informacje o faktach i pojęciach, ale także poprzez swoją materialną formę mogą znacząco wpływać na stan emocjonalny człowieka, jego wyobrażenia estetyczne [2]. Rozpatrzmy cechy praktycznego zastosowania starożytnych dokumentów kartograficznych jako

obiektów materialnych przeszłości i obiektów artystycznych w oparciu o doświadczenie pracy z czytelnikami w sali kartograficznej Biblioteki Narodowej Ukrainy imienia W. I. Wiernadskiego w Kijowie. Mapy geograficzne i inne dokumenty kartograficzne mają właściwości zbliżone do dzieł sztuk wizualnych (zdzęcie 1).

Oprócz informacji o wyobrażeniach ludzi o powierzchni Ziemi i cechach tej powierzchni w przeszłości, starożytne dokumenty kartograficzne często mają oryginalne udekorowanie artystyczne związane zarówno z przekazywaniem informacji kartograficznych, jak i intencjami twórców map, zamierzających uczynić te informacje bardziej wyrazistymi, atrakcyjnymi i podkreślić znaczenie i wartość dokumentów kartograficznych. Takie informacje w postaci tekstów i obrazów mogą być przekazywane jako kopie dokumentów w formie elektronicznej i na papierze. Jednak dokumenty kartograficzne

Zdjęcie 1. Fragment starożytnej mapy.

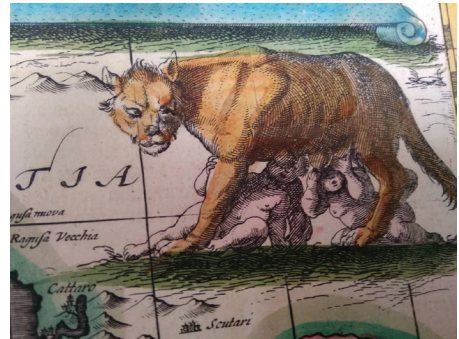
Zdjęcie 2. Przedsięwzięcie z prezentacją starożytnych map

Zdjęcie 3. Fantastyczny stwór morski w dekoracji starożytnej mapy.

są bardziej wyraziste, jeśli rozpatrujemy je w ich oryginalnej postaci jako materialne przedmioty przeszłości [2].

W tym przypadku wraz z tekstem i obrazami, rodzaj papieru, metody nanoszenia farby, rodzaj farby, cechy spowodowane przez długi okres oddziaływania zewnętrznego na dokument, a także warunki przechowywania i użytkowania tych przedmiotów również odgrywają znaczącą rolę. Na starych dokumentach

Zdjęcie 4. Obraz Wilka Kapitolińskiego na starożytnej mapie Włoch

kartograficznych, które są ekspozowane podczas wydarzeń kulturalno-oświatowych w bibliotece, da się zobaczyć więcej szczegółów niż na kopiach elektronicznych czy papierowych.

To także specyficzna faktura papieru i odcienie farby, które mogą się różnić w zależności od oświetlenia i kąta widzenia, jest to mikrorelief powierzchni papieru, który zależy od rodzaju papieru, techniki nanoszenia farby (wgniecenie z klisz dru-

karskich i tłoczona warstwa naniesionej farby), i także ślady związane z praktycznym wykorzystaniem dokumentów. Wszystko to generalnie wpływa na odbiór materialnej formy dokumentu kartograficznego, którego wyrazistość może się zmieniać w zależności od oświetlenia i kąta widzenia (zdjęcie 3, 4).

Przedmioty sztuki i obiekty z przeszłości również istnieją w odpowiednim otoczeniu fizycznym i informacyjnym. W trakcie przedsięwzięcia pracownicy biblioteki tworzą takie środowisko poprzez specjalnie przygotowane opowieści o historii i szczegółach określonych dokumentów kartograficznych, kierują uwagę zwiedzających na określone właściwości tych materialnych przedmiotów, podkreślają ich indywidualne cechy [1; 3]. Tworzy się również odpowiednie środowisko fizyczne do demonstrowania starożytnych dokumentów kartograficznych. Są to książki, obrazy, sztuki zdobnicze, drobne formy rzeźbiarskie, które prezentowane są podczas imprezy. Wszystko to podkreśla wagę i wartość starożytnych dokumentów kartograficznych jako trójwymiarowych obiektów materialnych. Pomaga w takiej pracy współpraca pracowników biblioteki z czytelnikami i przyjaciółmi biblioteki, wśród których są specjaliści z zakresu kartografii, historii

sztuki, historii, architektury, pedagogiki (zdjęcie 2).

Tym samym prace sali kartograficznej Biblioteki Narodowej Ukrainy im. W. I. Wiernadskiego nad badaniem i promocją starożytnych dokumentów kartograficznych rozwijają się w dwóch kierunkach: tworzenie odpowiedniego środowiska fizycznego i informacyjnego zasobów bibliotecznych oraz intensyfikacja pracy z czytelnikami z uwzględnieniem ich wiedzy i doświadczenia, żeby osiągnąć cele działalności biblioteki. Praca zawiera zdjęcia fragmentów map geograficznych z XVII wieku, które zostały wykorzystane do badań zgodnie z tematem artykułu.

Literatura

1. Romanchuk M. S. Ancient cartographical documents in the educational activity of the hall of cartography in Vernadsky National Library of Ukraine. *Herald pedagogiki. Nauka i Praktyka*. 2020. Vol. 54(04), pp. 25-27.
2. Uvarov Y.V. The library as an object of spatial art in the information society and its educational activity. *Herald pedagogiki. Nauka i Praktyka*. 2020. Vol. 54(04), pp. 99-101.
3. Uvarov Y.V. Developing new forms of cultural educational activities of Vernadsky National Library of Ukraine in the efforts to preserve natural and cultural environment. *Science, Research, Development (London, 30.10.2019- 31.10.2019): Monografia pokonferencyjna*. 2019. Vol. 22, pp. 45-47.

ДОСЛІДЖЕННЯ МОДЕЛЕЙ ТА МЕТОДІВ КОНТРОЛЮ ДОСТУПУ ДО ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ

Михайлов А.О.

магістр програмної інженерії

Харківський національний університет радіоелектроніки

Каук В.І.

кандидат технічних наук

доцент кафедри програмної інженерії

Харківський національний університет радіоелектроніки

Ключові слова: безпека інформаційних систем, моделі та методи контролю доступу, авторизація, ролі, атрибути.

Keywords: information systems security, models and methods of access control, authorization, roles, attributes.

Сучасні інформаційні системи найчастіше розраховані більш ніж на одного користувача. У випадку, якщо існує тільки один користувач йому доступні будь-які дії в системі і будь-яка інформація. Але якщо кількість користувачів в інформаційній системі зростає, то найчастіше з'являються певні правила, наприклад:

- кожен користувач має виконувати тільки свої бізнес-завдання і не мати доступу до чужих;
- кожен користувач повинен бачити тільки пов'язану зі своїми бізнес-завданнями інформацію;
- у кожного завдання повинен бути відповідальний за її виконання користувач.

Щоб вирішити ці завдання і правильно розмежувати доступ, потрібно розуміти, хто з користувачів виконує дію (аутентифікація) і чи може він це зробити (авторизація). В традиційних моделях розмежування доступу в процесі реалізації захищеного доступу до

даних інформаційна система виконує такі завдання: аутентифікацію і авторизацію. Найскладнішою є проблема авторизації.

Існує декілька поширених методів контролю доступу, які також можна поєднувати між собою [1]:

- Контроль доступу на основі атрибутів (ABAC)
- Рольовий контроль доступу (RBAC)
- Контроль доступу на базі користувача / юзера (UBAC)
- Контекстний контроль доступу (CBAC)
- Контроль доступу на основі правил
- Контроль доступу на основі часу

Основна проблема полягає у виборі відповідної моделі контролю доступу для інформаційних систем, які відрізняються кількістю ролей, різним рівнем складності бізнес-правил, наявністю динамічних атрибутів, необхідністю забезпечувати контроль доступу не тільки до дій, але і до даних та інше.

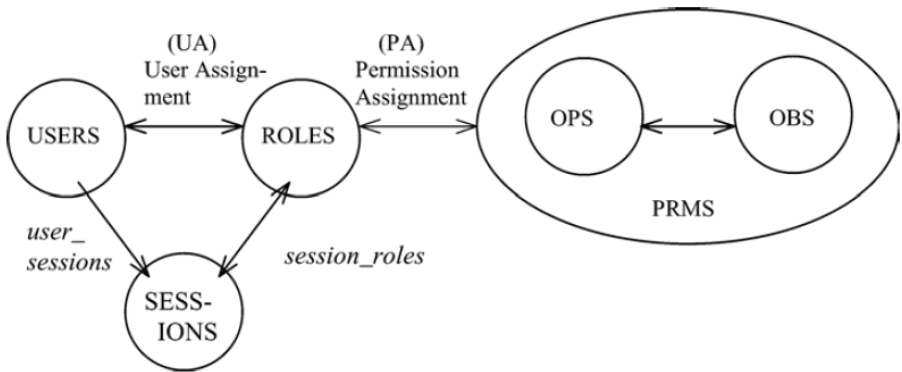

Рис. 1. Модель RBAC [2]

Модель управління доступом грає основну роль в системі безпеки інформаційної системи. Вона визначає потоки інформації, дозволені в системі, і правила управління доступом до інформації. Модель не накладає обмежень на реалізацію тих чи інших механізмів захисту.

Базовими принципами забезпечення безпеки є:

- *доступність* – властивість ресурсу системи, яка полягає в тому, що користувач і / або процес, що володіє відповідними повноваженнями, може використовувати ресурс відповідно до правил, встановлених політикою безпеки, не чекаючи довше заданого (малого) проміжку часу, тобто коли він знаходиться у вигляді, необхідному користувачеві, в місці, необхідному користувачеві, і в той час, коли він йому необхідний;
- *цілісність* – властивість інформації, яка полягає в тому, що інформація не може бути модифікована неавторизованим користувачем і / або процесом;
- *конфіденційність* – властивість інформації, яка полягає в тому, що ін-

формація не може бути отримана неавторизованим користувачем і / або процесом.

Модель RBAC контролює доступ користувачів на основі виконуваних ними завдань (ролей). Роль є семантична конструкція, що лежить в основі політики обмеження доступу. Під роллю розуміється сукупність дій і обов'язків, пов'язаних з певним видом діяльності. Ролі дозволяють отримати конкретним особам доступ до ресурсів в тій мірі, в якій це необхідно їм для виконання своїх обов'язків. У моделі RBAC використовуються такі терміни: користувачі, об'єкти, привілеї, ролі, сесії, операції:

- *користувач* – авторизований користувач системи;
- *об'єкт* – ресурс системи, доступ до якого регулюється за допомогою RBAC;
- *привілеї* – мінімально можлива атомарна дія користувача, яка підпадає під дію механізму розмежування доступу;
- *роль* – це набір прав, що визначають, якими привілеями і над якими

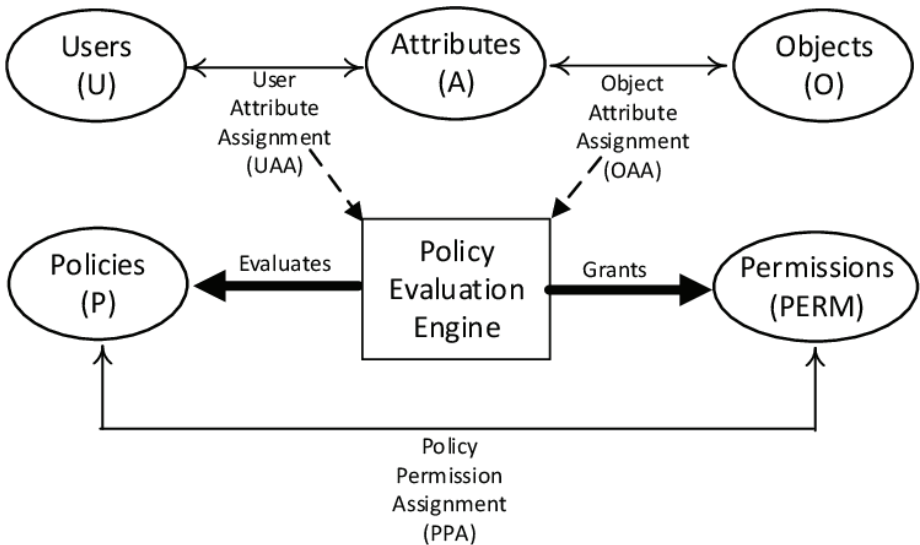

Рис. 2. Модель ABAC [3]

об'єктами буде спроможним виконувати дії користувач, якому присвоюється дана роль;

- *операція* – складова частина ролі, яка визначає привілей, підмножина об'єктів, що володіють даним привілеєм, і щоб дозволити чи заборонити виконання даної дії;
- *сесія* – безліч ролей даного користувача в певний проміжок часу (одночасно може виконуватися декілька сесій одного і того ж користувача).

Суть підходу RBAC полягає в створенні ролей, які повторюють бізнес ролі. На основі цих ролей перевіряється можливість виконання користувачем тієї або іншої дії. Якщо бізнес-правила одномірні і всі дії можна розбити по ролям (бухгалтер, менеджер, адміністратор і т.ін.), то такого підходу буде досить. Тоді одному бізнес-правилу буде відповідати одна роль.

Але бізнес-правила неминуче ускладнюються і стають багатовимірними. Це призводить до того, що одного атрибута (ролі) для вираження бізнес-правил стає недостатньо і починають додаватися інші атрибути (місто, країна, філія, день тижня, власник, ліміт і т. П.). Щоб впоратися з цією складністю, необхідно створювати додаткові ролі, число яких дорівнює числу різних комбінацій всіх атрибутів. Після кожного додавання нового значення атрибута доведеться додавати нові ролі. Починається сильне зростання числа ролей, що значно ускладнює управління ними.

Також бізнес-правила, в яких використовуються атрибути, значення яких заздалегідь невідомі і обчислюються в процесі роботи, взагалі неможливо виразити за допомогою рольової моделі.

Табл. 1.
Порівняння RBAC та ABAC

	RBAC	ABAC
Підтримка простих бізнес-правил	+	+
Підтримка складних бізнес-правил	+	+
Підтримка правил з динамічними параметрами	-	+
Без зайвої ручної праці	-	+
Опис, близький до бізнес-термінів	-	+
Фільтрація даних (тобто контроль не тільки дій)	-	+

Щоб впоратися з нерозв’язними в рамках RBAC проблемами, був створений інший підхід, який ґрунтується на атрибутах – Attribute-based access control (ABAC). Основна відмінність цього підходу в тому, що кожна ситуація оцінюється не з точки зору ролі користувача і дії, яку він хоче зробити, а з точки зору атрибутів, які до них відносяться. Бізнес-правило, по суті, являє собою набір умов, в яких різні атрибути повинні задовольняти пропонованим до них вимогам.

За останній час розроблено безліч ABAC-моделей, як базових, так і спеціалізованих. Їх об’єднує те, що вони можуть розглядатися в якості основних моделей нового напрямку захисту, здатних вирішувати завдання розмежування доступу, з якими не справляється RBAC.

Типічна модель ABAC містить наступні компоненти [4]:

- атрибути користувачів;
- атрибути об’єктів;
- атрибути контексту;
- політики авторизації, засновані на цих атрибутах.

Можна поєднати модель RBAC і модель ABAC, додавши правила, які,

використовуючи різні атрибути об’єктів, можуть виконувати функцію розподілу відповідальності. Тоді набір привілеїв для користувача, буде визначатися за формулою:

$$\text{Привілеї} = \text{UserRole} \times \text{Operation} + \text{UserRules}$$

де:

UserRole – ролі користувача;

Operation – операції;

UserRules – правила.

Основні передумови вибору відповідної моделі контролю доступу для інформаційних систем мають наступний вигляд:

- якщо кількість ролей невелика, найкраще вибрати модель авторизації RBAC;
- якщо одному бізнес-правилу буде відповідати одна роль, також достатньо буде RBAC;
- якщо ролі для вираження бізнес-правил стає недостатньо і починають додаватися інші атрибути, наприклад місто, країна, день тижня, власник, ліміт і т. п., ефективніше буде застосувати модель контролю доступу ABAC;
- при наявності ієрархії ролей слід використовувати HRBAC (Hierarchical RBAC).

В таблиці наведено загальний аналіз RBAC та ABAC моделей.

Як видно з порівняння, RBAC добре підходить тільки для реалізації простих бізнес-правил. Зі збільшенням складності правил доцільність використання RBAC зменшується через зростання вартості підтримки системи контролю доступу, а починаючи з певного рівня складності правил цей підхід взагалі не дає результату.

ABAC, в свою чергу, не обмежує складність бізнес-правил. Завдяки більш зрозумілому бізнесу і компактному вислову цей підхід дозволяє не збільшувати вартість підтримки при реалізації більш складних правил, а також дає можливість забезпечувати

контроль доступу не тільки до дій, але і до даних.

Обґрунтований правильний вибір моделі авторизації значно заощадить час розробки та підтримки інформаційної системи.

Література

1. Karp A., Haury H., and Davis M. From ABAC to ZBAC: The evolution of access control models // ISSA J. 2010.
2. Ferraiolo, D., Kuhn, D.R., Chandramouli, R. 2007. Rolebased Access Control. Artech House Inc.
3. Daniel Servos, Sylvia L. Osborn. Current Research and Open Problems in Attribute-Based Access Control. – 2017.
4. Калимолдаев М.Н., Бияшев Р.Г., Пог О.А. Анализ атрибутивных методов разграничения доступа// Прикладная дискретная математика. – 2019.

О ВОССТАНОВЛЕНИИ МОНООКСИДА МАРГАНЦА ВОДОРОДОМ

Пантейков Сергей Петрович

канд. техн. наук, доцент,
Днепропетровский государственный технический университет,
г. Каменское,
Днепропетровская область,
Украина,
ser_pant_in@ukr.net, ser_pant_in@mail.ru

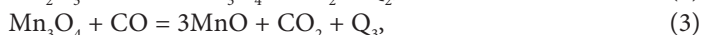
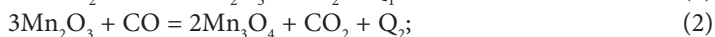
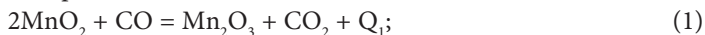
Ключевые слова: оксид, марганец, газ, водород, реакция, энергия Гиббса.

Keywords: oxide, manganese, gas, hydrogen, reaction, Gibbs energy.

Почти во всех железных рудах и в агломератах присутствует Mn в виде его оксидов. Восстанавливаются они (как и оксиды Fe) в соответствии с принципом последовательных превращений – от высших оксидов к низшим и к восстанавливаемому марганцу: $MnO_2 \rightarrow Mn_2O_3 \rightarrow Mn_3O_4 \rightarrow MnO \rightarrow Mn$ [1].

Основными восстановителями процесса ступенчатого восстановления Mn из его оксидов обычно считаются: твёрдый углерод C (уголь/кокс) и газы – монооксид углерода CO и водород H_2 , т.е. вещества, имеющие более высокое химическое сродство к кислороду, чем восстанавливаемые реагенты.

Считают [1-3], что восстановление более низших оксидов Mn из более высших происходит по реакциям косвенного восстановления за счёт CO:

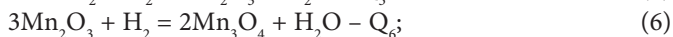
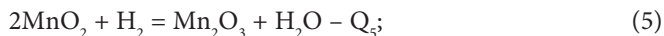

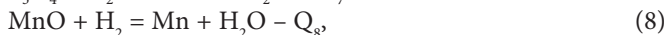
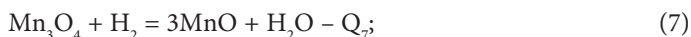
а последняя стадия восстановления Mn из MnO происходит по реакции прямого восстановления твёрдым C (хотя имеется и другое мнение [4]):

В соответствии с экспериментальными данными принимают, что косвенное восстановление протекает до $1050^\circ C$, а прямое – свыше $1030-1050^\circ C$ [4]. Условия восстановления Mn из его оксидов за счёт газа CO и твёрдого C были проанализированы автором в работах [5, 6] соответственно.

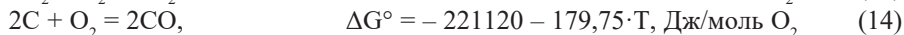
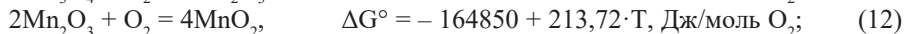
Учитывая, что косвенное восстановление оксидов марганца (а возможно и самого Mn) может идти не только за счёт газа CO, но и за счёт газа H_2 , являющегося также газом-восстановителем (при его присутствии в отходящем газе) по формулам:

проведём термодинамический анализ реакций (5)-(8) с целью установления возможности их протекания в реальных условиях (термодинамические условия восстановления С из СО и СО из СО₂ за счёт Н₂ и восстановления Н₂ из Н₂О за счёт С и СО проанализированы в работе автора [7]).

Из курсов физической химии и теории металлургических процессов известны следующие реакции окисления Mn до MnO, MnO до Mn₃O₄, Mn₃O₄ до Mn₂O₃, Mn₂O₃ до MnO₂, Н₂ до Н₂О и С до СО [8, 9]:

О степенях химического сродства к кислороду (O₂) указанных в левой части химических реакций (9)-(14) элементов и соединений можно судить по расчётным значениям свободной энергии Гиббса ΔG° каждой реакции в зависимости от температуры Т, которые наглядно проиллюстрированы на построенных автором графиках (рис.1). Если значение ΔG° увеличивается с повышением Т, то это свидетельствует об уменьшении степени химического сродства окисляемого (исходного) вещества к O₂ с ростом Т (т.е. окисление затормаживается). И наоборот, если с повышением Т значение ΔG° падает, то это говорит о том, что степень химического сродства исходного элемента или соединения к O₂ возрастает (т.е. окисление ускоряется) [10].

Чем ниже на рис.1 расположена линия ΔG° = f(T) (т.е. чем меньше численное значение ΔG°), тем более устойчивее (прочнее) будет получаемый оксид (продукт реакции) в реакциях (9)-(14), тем сильнее восстановительная способность (степень химического сродства к O₂) у исходного вещества (элемента или соединения) [11].

Расчитанные по формулам (9)-(14) значения изобарно-изотермного потенциала (свободной энергии Гиббса) ΔG° (см. рис.1) свидетельствуют о наличии термодинамических условий для восстановления водородом Mn₂O₃ из MnO₂ по реакции (5), Mn₃O₄ из Mn₂O₃ по реакции (6) и MnO из Mn₃O₄ по реакции (7) после Т=0°С, при этом термодинамические условия для восстановления **Mn** из **MnO** водородом после Т=0°С по реакции (8) отсутствуют, что также подтверждается работой [12]. Выводы: Согласно расчётных значений свободной энергии Гиббса ΔG° (рис.1) для химических реакций (9)-(14) процессы восстановления водородом **Mn₂O₃** из **MnO₂**, **Mn₃O₄** из **Mn₂O₃**, **MnO** из **Mn₃O₄**

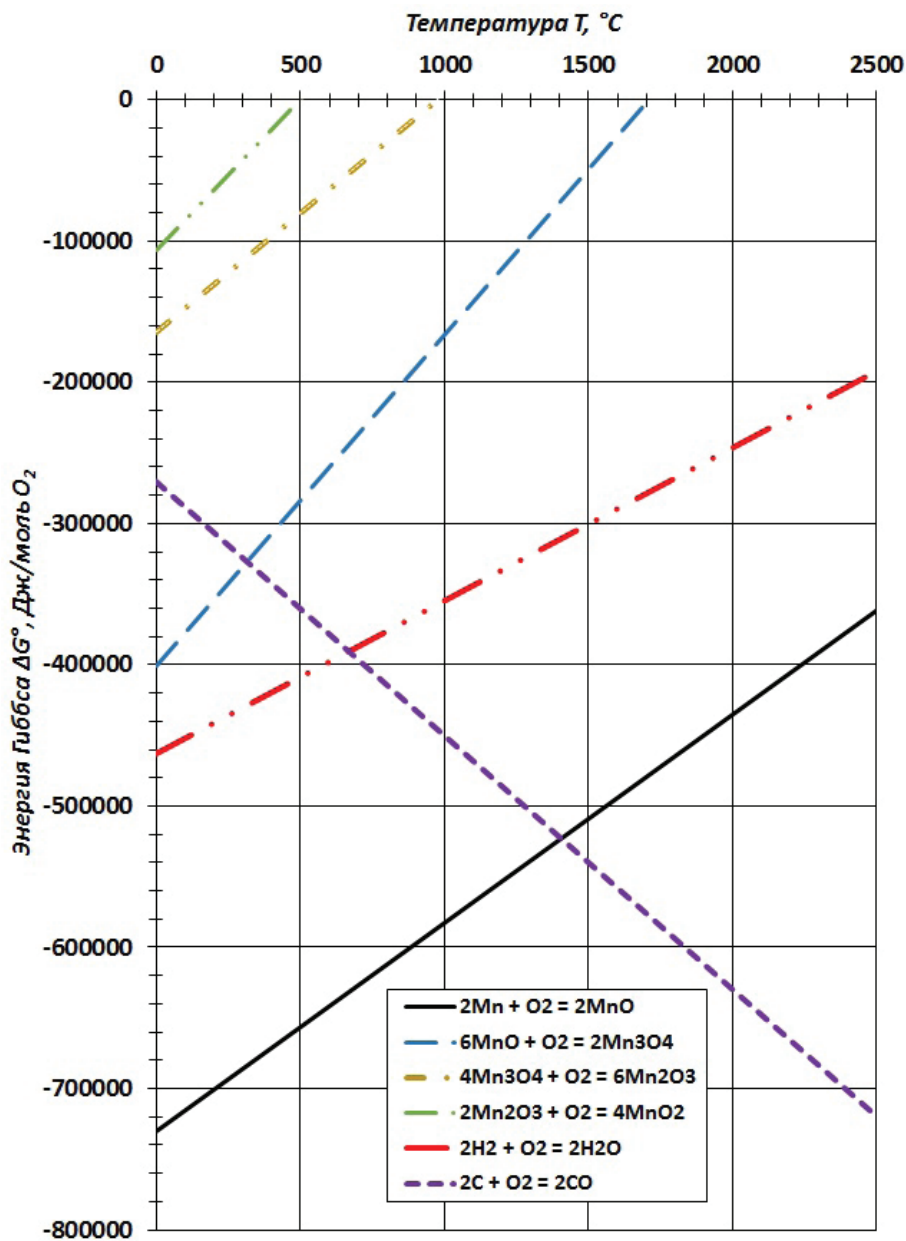

Рисунок 1 – Зависимости ΔG° от T для реакций (9)-(14) образования оксидов Mn, H_2O и CO

термодинамически возможны при $T \geq 0^\circ\text{C}$, однако **Mn** из **MnO** при $T \geq 0^\circ\text{C}$ водород термодинамически восстановить не сможет. Это обстоятельство, которое также подтверждается отсутствием марганца в восстановленном водородом железе [12], а также тот факт, что Mn из MnO не может восстанавливаться за счёт CO [5], свидетельствуют о том, что восстановителем марганца в печах будет являться исключительно твёрдый углерод угля/кокса (см. рис.1), причём только при $T > 1405,6^\circ\text{C}$ [6].

Литература

1. <https://metalspace.ru/education-career/osnovy-metallurgii/domennaya-pech/394-domennyj-protsess-polucheniya-chuguna.html>.
2. Борнацкий И.И. Теория металлургических процессов. – Киев-Донецк: Вища школа, 1978. – 288 с.
3. <http://metallurgu.ru/books/item/f00/s00/z0000001/index.shtml>.
4. <http://metal-archive.ru/domennyj-process/2101-vosstanovlenie-kremniya-marganca-fosfora-i-prochih-elementov.html>.
5. Пантейков С.П. О восстановлении монооксида марганца монооксидом углерода // Monografia pokonferencyjna “Science, research, development #36. Technics and technology” (London (GB), 29.12.2020-30.12.2020). – Warszawa: Sp. z o.o. «Diamond trading tour», 2020. – Str. 73-76.
6. Пантейков С.П. О восстановлении марганца из монооксида углеродом // Science and education: problems, prospects and innovations. Abstracts of the 5th International Scientific and Practical Conference (4-6 February, 2021, Kyoto, Japan). – Kyoto, Japan: CPN Publishing Group., 2021. – Pp. 792-800.
7. Пантейков С.П. О возможности восстановления вюстита водородом // Monografia pokonferencyjna “Science, research, development #38” (Bialystok (PL), 27.02.2021-28.02.2021). – Warszawa: Sp. z o.o. «Diamond trading tour», 2021. – Str. 51-54.
8. http://nf.misis.ru/download/mt/Teoriy_metallurgicheskikh_processov.pdf.
9. Некрасов И.Я. Геохимия, минералогия и генезис золоторудных месторождений. – М.: Наука, 1991. – 302 с.
10. <https://tvsif.at.ua/page2.html>.
11. <http://books.e-heritage.ru/book/10087068>.
12. <http://himmax.ru/index.php/produktsiya/30-reaktivy/1695-zhelezo-metallichesкое-vosstanovlennoe-vodorodom><http://himmax.ru/index.php/produktsiya/30-reaktivy/1695-zhelezo-metallichesкое-vosstanovlennoe-vodorodom>.

THE THEME OF PERSONALITY IN THE ARTISTIC SYSTEM OF THE BALLAD GENRE

Cholakova A.D.

PhD in Philology,

Professor at the Department of Foreign Languages

Kharkiv I.P. Kotlyarevsky National University of Arts

Kharkiv, Ukraine

Babaievska L.V.

Senior Lecturer at the Department of Foreign Languages

Kharkiv I.P. Kotlyarevsky National University of Arts

Kharkiv, Ukraine

Keywords: ballad, genre, plot, artistic concept, deheroification

The theme of tyranny allowed V. Bokov and V. Kazantsev to solve the problem of the ballad evolution. In their poems, the authors develop a system of events based on the motives of fear and split personality, which suddenly take over the 'heroic' leader. The perception of the indicated visual aspects is further complicated by the fact that the poets were mostly oriented towards the culture and the specifics of the genre.

Let us turn to the plot of the 'Ballada ob ispuge' ('The Ballad of Fear') [1]. The 'Father of Nations', passing by Lobnoye mesto in Moscow, unexpectedly took puddles of water for blood, which plunged him into a state of ballad horror. It is quite clear that such an event cannot be confirmed by historical facts and all this refers to biased fiction. The author's version of the plot made it possible for a short time to turn a powerful personality into a purely human form with its mental weaknesses and drawbacks.

Structurally, 'The Ballad of Fear' includes several significant parts that allow us to identify and consider truly 'Mephis-

tophelian' elements. These elements define the tyrannical personality which exists beyond it and before it in terms of the shift of cultural and genre spheres.

The first part consists of only two lines: it rained in Moscow. This information is polysemantic and metaphorical, it is characterized by the implied sense of the ballad. After the rain, the city is renewed and humanized:

'Mokryy bul'zhnik, ploshchad kak zerkalo.

V ney Blazhennyy, ves kak zhivoy'

('Wet cobblestone, the square is like a mirror. // In it, the Blessed One, as if he were alive'). The scene is local, static, then the 'moving space' – the leader's car – is added. The episode in the car appears in two subsequent parts of the text.

The first one features a moment of the main character's 'recognition':

'V eto vremya mashina ekhala.

Nepodvizhen byl profil sedoy'

('At this time a car was moving. // The grey-haired profile was motionless.') The other reproduces a picture of the 'motionless' tyrant's bewilderment and fear:

*'Mesto Lobnoe v krasnykh luzhakh
- Eto krov! - on voskliknul. - Uzhas!'*

(*'Lobnoye mesto is in red puddles // – This is blood! – he exclaimed. Terrible!'*)

The climax of the ballad is marked by the exclamation of the leader. The word pronounced in the darkness and loneliness allowed the hypothetical interlocutor to cheer up the man in the car in a cruel ballad manner, turning over the pages of his bloody biography:

*'Uspokoysya, velikiy vozhd,
Eti luzhi nadelal dozhd!
A okrasil ikh krasnyy zakat,
On malyar, no rabotal za tak,
Kak tvoi zaklyuchennye gde-to.'*

(*'Calm down, great leader, // These puddles are made by rain! // And the red sunset has painted them, // it is a painter, but it worked for nothing, // Like your prisoners did somewhere.'*)

The ballad story ends with a three-line verse, which again mentions the bloody deeds of the tyrant:

*'Ne spalos emu do rassveta.
Krov stoyala v ego glazakh.
Baby plakali na vozakh!'*

(*'He could not sleep until dawn. // There was blood in his eyes. // The women were crying on wagons!'*).

V. Bokov in "The Ballad of Fear" drew an emotional portrait of the dictator, which contains not only characterological traits, but also clear signs of the character's deheroification. The tyrant is depicted in the car, the following details are visible through the glass: a profile resembling a criminal snapshot of a criminal (*'The gray-haired profile was motionless'*). The image of a criminal personality

is enhanced by interior details, highlighting a part of the tyrant's appearance against a gloomy background: *'V ego mashine, // Slovno v kamere odinochnoy'* (*'In his car, / As if in a solitary cell.'*). The dynamics of verbal portraiture is growing, the ballad-granite nought is transformed with the help of fear: *'Smotrit, smotrit, glazam ne verit'* (*'He is looking and looking, and he does not believe his eyes.'*). His suspicion has reached such a peak that he no longer believes and does not trust his own eyes, they are also under suspicion. And finally, the leader's insomnia turns him into a bloody monster: *'Krov stoyala v ego glazakh'* (*'There was blood in his eyes.'*).

The poet removes the false greatness of the ruler and thereby departs from the odic genre tradition that dominated in the poetry of the 1920s and 1940s. He returned the ballad its original genre memory.

Similar methods of deheroification of the ballad genre can be traced in the creative practice of V. Kazantsev. He reveals the tyrannical theme using the Gulag material.

The events of the 'Ballada' ('Ballad') [2] are roughly summarized as follows. A certain Prisoner ('Zek') is likely to work in prison as a serviceman, not as a guard; his psyche is broken by utopian ideology. Megalomania, like an epidemic, has developed a complex of the 'little' leader. As a result, he turns into a monumental statue. The transformation of a sick personality highlights fantastic and real ideas about how a 'great' leader settled in the mind and soul of a 'little' prisoner, then an

aberration occurred: a 'burnt-out little prisoner' incarnated into the blood and flesh of a tyrant creating his 'alter ego'. His portrait and habitat are described in tragic colours; this is a well-known requirement of the genre. The author reveals complex spiritual morphology of the 'burnt-out' camp prisoner, with the help of which the soul of the 'great' leader is 'transmigrated' into his 'small' world. The secret of the 'little' leader's habitation is known only to the *zek* –

*'Vse dni i goda neustanno
On verit, i breet, i shet.
I tikho, i gordo i tayno
V nem malenkiy vozhd zhivet'*

(All days and years tirelessly // He believes, and shaves, and sews. // Quietly, proudly and secretly // There lives a little leader within him.).

Dissociation of *zek's* personality, his monotonous rhythm of life goes beyond historical limits and becomes a new meaning, revealing an ambivalent, ambiguously incomplete nature. This does not mean that V. Kazantsev's "Ballad" is grotesquely revelatory. Tyrannical evil distorts even time:

*'Raznosyatsya gonga udary.
Minut zamedlyaetsya beg.
Lozhitsya na zhestokie nary
Izmuchennyi malenkiy zek'*

(The gongs are heard everywhere. // The minutes slow down. / An exhausted little *zek* // Lays down on a cruel bunk.).

The three central quatrains convey another transformation of the ballad character. The new modification is associated with the genre specificity of the circumstances. Supernatural iconography

turns the little slave into a monument, a monument of sculpture. The process of such metamorphoses is indicative. Initially, the blizzard evokes thoughts of his own greatness, later the bunks, on which the 'exhausted *zek*' lay, embody the idea of a breakthrough to leaderism:

*'I mechetsya dikaya vyuga,
I doskoy nepribitoy gremya.
... I vot, pokachnuvshis uprugo
Vstayut ego nary stoymya.'*

(And a wild blizzard rushes, // Rattling with an unnailed board. //... And now, swaying resiliently // His bunks stand upright.).

An illusory pedestal for a *zek*-monument fills the hero with grandeur, pride in 'steel strength':

*'I nogi yego postepenno
Vrastayut v nedvizhnyy granit,
I radostno on, vdokhnovenno
V pustoe prostranstvo glyadit.
I ves nalivaetsya stalyu,
Vperiyayas v tumannuyu dal.
I, toy otrazhennaya dalyu,
Zvenit napryazhennaya stal.'*

(And his legs gradually // Grow into motionless granite, // And he joyfully, and inspired / Looks into empty space. // And he is filled with steel, / Staring into the foggy distance. / And, there, tense steel rings / reflected by the distance.).

The final two quatrains continue to develop the motive of the '*zek*-monument', while the artistic method of 'transmigration', already known in the ballad genre of the 1950s, takes place. A formidable leader is a 'timid' camp prisoner. The camp happiness is tragically overestimated:

*I glokhnut vetra, nepogody,
I niknet srazheniya dym.
I vse plemena i narody,
Kak teni, prokhodyat pred nim'*

(‘And the winds and bad weather die out, / And the fight smoke disappears. / And all the tribes and peoples, / Like shadows, pass before him.’). And then the monument to the ‘great zek’ begins to feel ‘shy’, he quiets down, lurks, he feels ‘a little, little prisoner’ inside himself, already stone.

The idea of a tyrant deheroifies the genre and removes grandeur and mystery from the ballad figure. V. Bokov and V. Kazantsev succeeded in solving the evolution of the genre on the basis of a repeated

criminal antithesis: ‘a small zek’ – ‘a big zek’. As for the Great Tyrant, the poets believe that neither his metaphysical interpretations, dissolving the plot essence of the ballad, nor psychological analysis, which underestimates the semantic significance of the tyrant as a double and, at the same time, another tyrant (alien to him), cannot adequately represent the role of this person in the artistic system of the ballad genre of the second half of the 20th century.

Bibliography:

1. Bokov, V. Ballada ob ispuge [A Ballad of Fear] // Yunost.. 1988. -- , №10. P.35.
2. Kazantsev, V. Ballada [Ballad] // Literaturnaya gazeta.. 1991. - , 6.XI. P.11.

ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІОНТИЧНОГО ПІДХОДУ В ДОСЛІДЖЕННІ ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ

Храменок Л. О.

викладач кафедри соціально-гуманітарної освіти

КЗ Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

Аналізуючи поняття «virtus» в історії філософської думки можна помітити, що воно належало до ідеальної сфери та відображало становище свідомості людини. Цей термін, як уже було зазначено, зустрічається в працях Аристотеля, Василя Великого, Миколи Кузанського, Фоми Аквінського, Дунста Скота. Але починаючи з ХХ століття найбільший внесок у розвиток віртуальної проблематики внесли багато вітчизняних та зарубіжних вчених, таких як М. Маклюєн, Ж. Бодріяр, Е. Тоффлер, М. А. Носов, М. Ю. Опенков, І. Г. Корсунцев, Ю. Г. Легенький, Л. М. Нікітін, О. Н. Астаф'єва, Р. Шилдз та інші.

Найчастіше в сучасній літературі в межах віртуальної проблематики виділяють поліонтичний підхід до дослідження віртуальної реальності. М. А. Носов став родоначальником даного підходу, який передбачає множинність реальностей. Віртуальна реальність має ряд властивостей: погодженість, актуальність, автономність та інтерактивність.

Одним із перших вчених пострадянських країн, що розпочали досліджувати термін «віртуальність» був російський вчений, доктор психологічних наук М. А. Носов. Цей термін постійно поповнювався новими значеннями. Відмічаючи багатоаспектність

віртуалістики М. А. Носов писав: «Підхід, оснований на визнанні поліонтичної реальності, одержав назву віртуалістика» [2, с. 32]. Під поліонтичною реальністю автор розуміє множинність потенціальних станів буття. І яка б не була природа віртуальної реальності – фізична, психологічна, технічна і т. д., вона має ряд властивостей: узгодженість, актуальність, автономність, інтерактивність.

З позиції сьогодення віртуалістику можна розглядати як напрямок в філософії постнекласичного періоду, що займається створенням теоретичного знання на межі антропоцентричної і космоцентричних перспектив, вирішуючи актуальну проблему їх відмінності, що пов'язана з включенням суб'єкта діяльності в сферу раціональності і створення теоретичного знання. З іншого боку, віртуалістика – це новий парадигмальний підхід, що розвивається в рамках постнекласичної картини світу, започаткований на ідеях поліонтизму і поліонтологічності будь-якої реальності.

В межах поліонтичного підходу дається таке визначення віртуальної реальності. Віртуальна реальність – це така реальність, яка незалежно від її природи – фізичної, психологічної, технічної і т. і., має ряд властивостей:

• *породженість* (коли віртуальні об'єкти існують в даний момент часу, що за Дільтеєм, уявляє собою «невтомний рух теперішнього, в якому справжнє стає минулим, а майбутнє – теперішнім. Сучасне є наповненням часового моменту реальністю, воно є хвилювання в протилежність спогадам чи уявленням про майбутнє, що виступає як бажання, очікування, надія, страх, неспокій. Ця наповнюваність реальністю, чи справжнім, постійно існує, у той час коли зміст хвилювання постійно змінюється... Таким чином, частини наповненого часу не тільки якісно відмінні один від одного... але і кожна частина потоку часу, незалежно один від одного, що його наповнює, має різний характер» [1, с. 456]). Віртуальна реальність породжена активністю породжувальної реальності і існує, доки відбувається ця активність;

• *актуальність* (яка пояснюється тим, що «віртуальні об'єкти існують тільки актуально, тільки «тут і тепер», поки в породжувальній реальності відбуваються процеси, що їх генерують» [3, с. 403]);

• *автономність* (це пояснюється тим, що віртуальна реальність має свій час, свій простір, свої закони існування. Для людини, яка знаходиться у віртуальній реальності вічність (тривалість) і момент часу у зовнішній реальності тотожні);

• *інтерактивність* (коли об'єкти віртуальної реальності можуть взаємодіяти з об'єктами породжувальної їх реальності).

М. А. Носов розділяє поняття «віртуальної реальності» на два види:

• нормальна(консуетал), ординарна, яка відповідає нормальному процесу актуалізації образу, тобто коли різні події переживаються нами звичайним чином. Вони відбуваються завжди за винятком віртуальних подій;

• незвичайна(виртуал), яка відповідає віртуальному процесу актуалізації образу, тобто виникнення віртуальної події переживається досить короткий час порівняно з ординарними подіями.

Віртуальна реальність може породжувати віртуальну реальність різних рівнів відносно константної реальності. Є три види подій у психологічній віртуальній реальності: консуетал, гратуал та інгратуал. Якщо людина виконує діяльність більш простішу, за тієї, на яку вона здатна, то тут іде мова про інгратуали, тобто перехід у віртуальну реальність більш низького рівня. Якщо ж відбувається перехід до більш високого рівня, то тут уже мова йде про гратуали – як незвичайну подію. Але коли людина досить добре оволодіває цією новою реальністю, то такий стан є консуетальним, а сама реальність стає константною.

М. А. Носов[2] пропонує вісім властивостей віртуальної події. З яких перші чотири описують віртуальну подію із зовні, а наступні чотири із середини. Тобто характеристики попадання у віртуальну подію та перебування людини в ній відповідно.

Незвичінність. Скільки би віртуальна подія не виникала, кожен раз вона переживається як незвичайна і незвична подія.

Спонтанність. Віртуальність виникає несподівано і ненавмисно. Виникнення віртуала не контролюється свідомістю людини і не залежить від її волі (намірів і бажань).

Фрагментарність. В людини, яка знаходиться у віртуалі, з'являється відчуття якоїсь відокремлюваності, відокремлюваності частин свого тіла від себе (в таких випадках говорять, наприклад, що руки не слухаються але чи, навпаки, руки все роблять самі). Віртуал породжується фрагментом людської діяльності, а переживається всім людським еством.

Об'єктивованість. Про що людина не говорила б – про зміни в протіканні діяльності, про нахливання відчуттів, про затемнення свідомості і т. д. – вона говорить про себе не як про активне начало, від якого починаються ці події, ці думки, ці дії, а як про об'єкт, яким оволодівають думки, переживання, дії. Розповідь іде про те, що відбувається з людиною, про те, чому вона підвладна.

Змінність статусу тілесності. У віртуалі відбувається відкриття другої тілесності, коли міняються відчуття свого тіла і відчуття зовнішнього простору. У гратуалі реальність, де відбуваються дії людини, тіло стає легким та приємним, а простір розширюється і переживається як привабливий, аттрактивний. У інгратуалі людина заціклюється на якомусь одному фрагменті своєї діяльності, тіло стає чужим, непідвладним, а простір, в якому вона діє, стає важким, неприємним.

Змінність статусу свідомості. У віртуалі змінюється характер функ-

ціонування свідомості. В гратуалі сфера діяльності людини розширюється – людина легко сприймає та переробляє весь необхідний обсяг інформації. В інгратуалі сфера діяльності зменшується – інформація сприймається і переробляється з певними зусиллями.

Змінність статусу особистості. У віртуалі людина зовсім оцінює себе і свої можливості. В гратуалі, коли діяльність людини протікає легко з'являється відчуття своєї могутності, легко сприймається і переробляється необхідна інформація. В інгратуалі, коли діяльність людини протікає досить важко, з'являється відчуття безсилля, інформація сприймається і переробляється досить важко.

Змінність статусу волі. У віртуалі змінюється роль волі в діяльності людини. В гратуалі діяльність здійснюється без зусиль зі сторони людини, стає самодіючою силою. В інгратуалі, діяльність здійснюється з волевими зусиллями, з'являються різні перешкоди в її здійсненні.

Побудуємо деяке формальне представлення даного підходу. Для цього створимо математичну модель поліонтичного підходу за допомогою скінченногo автомату. Каркасом даної моделі становлять два типи віртуальної реальності (a_i - консуетал, a_j - віртуал), причому цей каркас змінюється за допомогою консуетальних та віртуальних подій. Так, $S_{ij}(i, j = 1, 2, \dots, 8)$ - віртуальна подія, якій притаманні вісім властивостей. Також нехай a_1, \dots, a_n - елементи станів простору, а саме:

a_1 - простір станів середовища;

a_2 - простір станів системи;

a_3 - простір станів суб'єкта.

Отже, ми маємо $M = (A, X, Y, \nu, \zeta)$ – скінченний налагоджений M -автомат з множиною станів $\{a_0, a_1, \dots, a_n\}$, та S_j – подію яка переводить автомат M із стану a_i в стан a_j . Так, ν – функція переходу (в наступний стан) та ζ – функція переходу. Множини X, Y будемо називати відповідно вхідним і вихідним алфавітами автомата, значить $X = \{x_0, x_1, \dots, x_n\}$ – скінченна множина вхідних символів та $Y = \{y_0, y_1, \dots, y_n\}$ – скінченна множина вихідних символів. Також множину A будемо називати множиною внутрішніх станів.

Значить, скінченний автомат $M = (A, X, Y, \nu, \zeta)$ складається із трьох множин A, X, Y та двох відображень ν, ζ . Дана математична абстракція у вигляді скінченного автомату може описувати велику кількість різноманітних технічних пристроїв таких як

комп'ютери, електронні блокноти і т. д. За допомогою такого автомату ми можемо створити своє віртуальне середовище, яке створює різноманітність реальностей, об'єктивних для даного суб'єкту. Таким чином ми створюємо віртуальність, що є феноменом і відповідає чотирьом властивостям: породженості, актуальності, автономності та інтерактивності.

Отже можна відзначити, що поліонтичний підхід, закладає основу розуміння складності будови світу, де використання віртуалістики допомагає в розумінні різних областей знань.

Література

1. Гайденок П. П. Время в философии нового времени. Новая философская энциклопедия: в 4 т. Т. 1. Москва: Мысль, 2000. С. 453 – 457.
2. Носов Н. А. Виртуальная психология. Москва: Издательство «Аграф», 2000. 432с.
3. Носов Н. А. Виртуальная реальность. Новая философская энциклопедия: [в 4 т.]. Москва: Мысль, 2010. Т. 1. С. 403 – 404.